

Natuur- en Vogelwacht Rotta

Nummer 156

zomer 2021

Aves Visum

A hand is shown holding a piece of cork bark. The cork bark has a natural, irregular shape and is covered in a dense, green forest landscape. The forest is composed of various shades of green, with some darker areas suggesting shadows and some lighter areas suggesting sunlight. The background of the cork bark is a solid blue color. The text 'NATUUR BESCHERMING' is written in a light blue, stylized font across the middle of the cork bark.

NATUUR
BESCHERMING

In deze Aves Visum ...

- 5** Natuurbescherming in Nederland
- 10** Natuurbescherming in de regio
- 13** Hoe groen is een green eigenlijk
- 16** Broedtijd
- 22** De Fakkel - Henk Starink aan het woord
- 24** Zeldzame roodrandzandbij in de Wiebertjes
- 27** Boer en buurt - In gesprek met Liesbeth de Frel

**Ik had pech.
Oord regelt het.**

Kapot. Beschadigd. Kwijt. Gestolen. Een ongelukje. Gelukkig zijn we via Oord Assurantiën goed verzekerd. Als er eens iets misgaat, dan zorgt Oord ervoor dat alles snel en goed geregeld wordt. En dat geeft een goed gevoel.

www.oordbv.nl
(010) 440 0788 | info@oordbv.nl

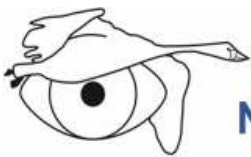
OORD
doortastend en dichtbij
assurantiën

A photograph of a young woman with long blonde hair, wearing a grey scarf and a dark jacket, leaning out of the open driver-side window of a dark blue car. She is smiling and looking towards the camera. The background shows green trees and a clear sky.

En verder . . .

- 14** Natuurwerk
Vele handen maken licht werk
- 15** Uitkomst Algemene Leden Raadpleging 2021
- 18** Gehoord, Gezien, Gelezen
Baardman en boterkontje – de vogel en zijn naam
Teveel – overbevolking biodiversiteit stadsvossen en de pandemie
- 19** Een vogelnaam zegt vaak alles
- 20** Wilgen, veelzijdige biotoop voor insecten en vogels
- 21** Waarom wolken meestal wit of grijs zijn
- 26** Slaksgewijs
Column Staatsbosbeheer
Welkom in de Kraamkamer van Moeder Natuur
- 29** Ruimtelijke Ontwikkelingen in de Zuidplas
- 30** Ruimtelijke Ontwikkelingen in de Noordrand
- 32** Mystery Bird

Natuur- en Vogelwacht Rotta

Natuur- en Vogelwacht Rotta

Hoeksekade 164, 2661 JL Bergschenhoek

Email info@rotta-natuur.nl

Website <https://www.rotta-natuur.nl>

ANBI RSIN-816580662

Iban NL60 TRIO 0254 40 52 23

KvK Haaglanden, nr. 40464998

Natuur- en Vogelwacht Rotta is een zelfstandige natuur- beschermingsvereniging, actief in het Recreatiegebied Rottemeren en de omliggende gemeenten Zuidplas, Lansingerland en de noordrand van Rotterdam. De vereniging heeft ten doel flora en fauna te verbeteren en het (doen) herstellen van verstoringen daar in; het beschermen en in stand houden van groenvoorzieningen en natuurgebieden en het opkomen voor het milieu; het (doen) realiseren en het (doen) in stand houden van ecologische, landschappelijke en recreatieve verbindingzones. De vereniging is opgericht op 9 februari 1982.

Lidmaatschap

Volwassenen min. € 12,50 per jaar

Jeugd (tot 18 jaar) min. € 6,50 per jaar

Donateurs min. € 12,50 per jaar

Bestuur

Voorzitter: Hans Sanders 06 - 40 56 77 69

email: voorzitter@rotta-natuur.nl

Vicevoorzitter: Anneke Zuidervaart 06 - 20 00 17 52

email: anneke.zuidervaart@rotta-natuur.nl

Secretaris: Peter Wienbelt 06 - 51 48 84 75

email: secretaris@rotta-natuur.nl

Penningmeester: Cor van de Lustgraaf 06 - 29 24 27 69

email: penningmeester@rotta-natuur.nl

Ledenbeheer: leden@rotta-natuur.nl

Leden:

Marijke den Oudendammer 06 - 28 51 81 05

Arend Hoogeveen 06 - 83 69 84 50

Henk Starink 06 - 28 54 40 03

Vertrouwenspersoon Natuur- en Vogelwacht Rotta:

Josien Hofs 06 - 12 13 46 83

Verenigingsgebouw Natuurcentrum Trefpunt Rotta

Hoeksekade 164, 2661 JL Bergschenhoek

010-521 63 34 (alleen tijdens openingstijden)

Beheerder: Ad Somers 06 - 39 32 11 13

email: trefpunt@rotta-natuur.nl

Open: donderdag 10.00 - 16.00 uur

zaterdag 12.00 - 16.00 uur

Bij de voorpagina: 'De Wiebertjes in goede handen'

Afbeelding samengesteld door Jan Smith

Verenigingsblad Aves Visum

Redactie: Josien Hofs, Arend Hoogeveen, Jan Smith en Hans Soeterbroek

Redactieadres: avesvisum@rotta-natuur.nl

Druk: Editoo Arnhem

Iedereen kan een artikel voor Aves Visum aanbieden, uiterlijk twee weken voor de verspreidingsdatum (in de eerste week van maart, juni, september en december).

De redactie behoudt zich het recht voor artikelen in te korten, te wijzigen of te weigeren, waar nodig in overleg met de auteur(s). Copyright foto's bij de fotograaf.

ROTTA WERKGROEPEN

Rotta Rangers en Kapoentjes

info (vacant)

rotta.jeugd@gmail.com

Rotta Natuurwerk

Info Rien van der Vorm

natuurwerk@rotta-natuur.nl

Rotta Onderzoek

Info Aria van Ballegoie

onderzoek@rotta-natuur.nl

Trefpunt Vrijwilligers

Info Aria van Ballegoie

trefpunt@rotta-natuur.nl

Rotta Communicatie en Website

Info Birgitte Blom

communicatie@rotta-natuur.nl

Ruimtelijke ontwikkelingen in het Rotta werkgebied

info Jaap van Lien

jaapvanlien@rotta-natuur.nl

Projectgroep Oppervlaktewaterkwaliteit Oostland

info Jan Smith of Cees van der Burg

poko@rotta-natuur.nl

Alliantie GroenBlauwe Rotte

Info Arend Hoogeveen

www.alliantiegroenblauwerotte.nl

Ledenexcursies

Info (vacant)

excursies@rotta-natuur.nl

Rotta Erfvogels en Tuinadvies

Info Henk Starink

advies@rotta-natuur.nl

Van het Bestuur

De natuur ontwaakt uit haar lockdown, de bermen en oevers bloeien weer in alle kleurschakeringen, het voorjaar straalt weer als vanouds. Dat alles ondanks het vaak wat frisse weer in april en mei, maar de zon verwarmt het microklimaat toch wel.

Sinds april ben ik AOW gerechtigd, na 4 jaar eerder met vroegpensioen te zijn gegaan. Genoeg leuke vakantie ideeën, maar we mogen momenteel alleen nog in Nederland op vakantie. We zijn onlangs een week op Schiermonnikoog geweest, ons favoriete Waddeneiland. Het was er fris en in winterverpakking zagen we prachtige vogels. We hadden nog nooit een goudplevier in zomertenue gezien en dachten dat ze al naar IJsland waren vertrokken. Totdat we ze in een weiland zagen met hun kenmerkende gedrag: stil staan en dan plotseling rennend naar een lekkere regenworm.

Het is voorjaar, dus tellen we weer broedvogels in de Wiebertjes en konden we genieten van een zingende blauwborst. De waarnemingen worden vastgelegd op een app van Sovon. Bij twijfel raadplegen we de vogelapps op onze smartphones. Hightech, maar het belangrijkste blijven toch onze ogen, oren en verrekijker. We tellen vanaf een half uur vóór zonsopgang, overal zingen dan al vogels in de nog rustige nacht. Tot vorig jaar wisten we precies wanneer het zeven uur was, want dan stegen er achter elkaar vliegtuigen op van Zestienhoven. Nu er nog nauwelijks wordt gevlogen gaan we ongemerkt langer door, geen straf overigens.

Wat we allemaal missen zijn de onderlinge contacten, gezellig weer op excursie, een ledenavond en elkaar weer eens spreken. Vergaderen via Zoom verloopt ondertussen ordelijk, maar bij elkaar in het Trefpunt komen praat gemakkelijker. Wat ik ook mis is het bezoek aan een theater en bioscoop, uit eten gaan en het oprekken van de spieren in de sportschool.

Ondertussen gaat Rotta gewoon door. Het onderhoud van onze natuurparels kon de afgelopen maanden in kleine groepjes doorgang vinden. We zijn met zo veel vrijwilligers dat het geplande werk eind maart bijna allemaal gedaan was. Gelukkig start binnenkort het maaiseizoen weer.

Vanaf 25 juni starten op de vrijdagavond vanaf zeven uur weer de gidswandelingen in het Koornmolengat bij restaurant de Roerdomp. Dat gedeeltelijk afgegraven veengebiedje is uniek; gewoon om er te zijn, rond te lopen of er als natuurwerker in te werken. Dit jaar hebben er 65 aalscholverparen gebroed, waarschijnlijk kunnen we die dan nog op hun nest bewonderen. Op dit moment is nog niet bekend hoe we de wandelingen zullen indelen, daarover lees je meer in onze Nieuwsbrieven.

Cor van de Lustgraaf

Van de Redactie

Al weer de vijfde Aves Visum in corona-tijd, dat hadden we vorig jaar om deze tijd niet kunnen bedenken. De natuur trekt zich er weinig van aan, of het zou moeten zijn dat ze soms zucht onder de overweldigende belangstelling van recreanten.

In dit nummer daarom aandacht voor natuurbescherming in Nederland, hoe het zich heeft ontwikkeld en wat het verschil is tussen een beschermd landschap en een nationaal park. We komen te weten hoe het georganiseerd is in Zuid-Holland en komen uit bij de mate van beschermwaardigheid van de natuur in ons eigen gebied, en wie waarvoor verantwoordelijk is. De column van de boswachter-van-dienst Jonathan Leeuwis sluit daar mooi bij aan.

We zijn in dit nummer 'op bezoek' bij de burens van de Hooge Rotterdamsche met vragen over de aanpak van de natuur op het golfterrein, en bij Liesbeth de Frel in van het nieuwe initiatief Boer en Buurt in Zevenhuizen, waar biodiverse landbouw een nieuwe start kreeg.

Op de middenpagina een indruk van het ganzengevoel in de broedtijd. Gelukkig leven die gevoelens ook bij andere soorten, anders zouden die er maar bekaaid vanaf komen. Zelfs mensen geven zich er bij tijd en wijle aan over!

Dat het bruist van de activiteiten in ons gebied blijkt eveneens uit het indrukwekkende overzicht van de natuurwerkers. En als het om ruimtelijke ontwikkelingen gaat, steekt Rotta niet alleen de handen uit de mouwen maar gaat ook veel energie naar het advieswerk betreffende inrichting en beheer: die inspanningen zijn niet voor niets. Het oer-Hollandse wilgenknoten is een populaire vrijwilligersactiviteit, daar zit een scheutje nostalgie in, maar waarom zijn die wilgen eigenlijk zo belangrijk?

De aandacht voor het kleine mag niet ontbreken, een spannend verhaal over de roodzandbij, waarbij geconcludeerd mag worden dat zorgvuldig beheer leidt tot de vestiging van onverwachte en zeldzame soorten.

De 'gouden uurtjes', de zonsopkomst en de zonsondergang zijn bij fotografen populair. In het artikel over de wolken lees je hoe die ontstaan.

De vaste rubrieken De Fakkel en de boekenrubriek ontbreken ook deze keer niet, en de kleine weetjes zijn eveneens weer te vinden. Gezien de nog voorzichtige plannen zal er hopelijk volgende keer weer iets van het jeugdwerk te rapporteren zijn.

Mocht je zelf een idee hebben voor een grotere of kleinere bijdrage, ken (of ben) je iemand die een interessant interview zou kunnen geven, we houden ons van harte aanbevelen.

Natuurbescherming

in Nederland

Arend Hoogeveen

Natuurgebieden in Nederland worden op verschillende manieren beschermd. Veel gebieden vallen onder het Natuurnetwerk Nederland (voorheen Ecologisch Hoofdstructuur (EHS)), Natura 2000-gebieden of hebben de status van Nationaal Park of Nationaal Landschap.

Deze gebieden worden beschermd door verschillende wetten en regels. Hoe dat bepaald wordt, hangt vooral af van het soort natuur dat in deze gebieden voorkomt. Dat kunnen bijzondere soorten zijn, maar vaker gaat het om de hele leefomgeving (het ecosysteem), waarin soorten samenleven. Daarnaast gelden er specifieke regels voor bepaalde belangrijke ecosystemen zoals bossen, heidevelden, wetlands en grote wateren.

Natuurbescherming in Nederland is omstreeks 1880 begonnen. Op dat moment werd de eerste wetgeving voor natuurbescherming ingevoerd, bedoeld om bepaalde nuttige dieren te beschermen. Bovendien roerden zich toen de eerste burgers die pleitten voor bescherming voor monumenten der natuur, zoals bijvoorbeeld Frederik Willem van Eeden en Jac. P. Thijsse.

Het eerste natuurreservaat in Nederland van enige omvang dateert van 1906. De Vereniging tot behoud van Natuurmonumenten in Nederland werd speciaal opgericht om de aan-

koop van het Naardermeer mogelijk te maken. Natuurmonumenten behoort in Nederland nu meer dan 100.000 hectare natuur.

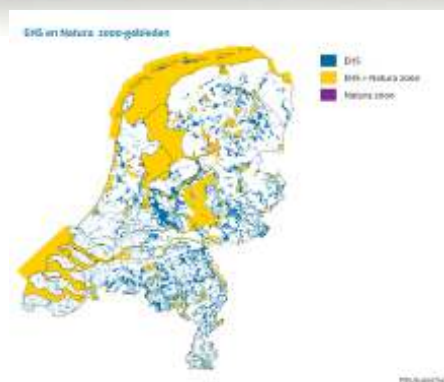
In de loop van de 20e eeuw en vooral na 1970 is natuurbescherming uitgegroeid tot een belangrijke maatschappelijke sector met vele particuliere en overheidsinstanties, vele wettelijke regelingen en honderdduizenden hectaren natuurterrein.

Vogel- en Habitatrichtlijn

De Vogelrichtlijn (1979) en de Habitatrichtlijn (1992) zijn opgesteld om met alle EU-lidstaten gezamenlijk de biodiversiteit in stand te houden en te herstellen. Het zijn de belangrijkste instrumenten om de achteruitgang van de biodiversiteit in EU-lidstaten een halt toe te roepen en om te buigen tot herstel, om zo een grotere bijdrage te leveren aan de wereldwijde bescherming van de biodiversiteit.

Natura 2000-netwerk

Natura 2000 is een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. In deze Natura 2000-gebieden worden bepaalde dieren, planten en hun na-

tuurlijke leefomgeving beschermd om de (soortenrijkdom) te behouden. Alle EU-lidstaten wijzen beschermde gebieden aan voor specifieke (leefgebieden van) (vogel-)soorten. De onder de Vogel- en Habitatrichtlijn aangewezen beschermde gebieden vormen het Natura 2000-netwerk. Nederland kent ruim 160 Natura 2000-gebieden.

Natuurnetwerk Nederland

Het *Natuurnetwerk Nederland* (NNN) is sinds 2013 de naam van de ecologische hoofdstructuur (EHS) van Nederland: een samenhangend netwerk van bestaande en toekomstige natuurgebieden. Het vormt een belangrijk onderdeel van het natuurbeleid. Streven is de biodiversiteit ten minste

te stabiliseren, en dus verdere achteruitgang tegen te gaan: het door de EU aanvaarde *standstillbeginsel*. Vanaf 2014 zijn de provincies verantwoordelijk voor het Natuurnetwerk Nederland.

Kerngebieden zijn de Nationale Parken en andere natuurterreinen, landgoederen, bossen, grote wateren en waardevolle agrarische cultuurlandschappen die minimaal 250 hectare groot zijn. Natuurontwikkelingsgebieden zijn gebieden met goede mogelijkheden voor het ontwikkelen van natuurwaarden, van nationale en/of internationale betekenis. Verbindingszones zijn gebieden die kern- en natuurontwikkelingsgebieden als het ware aan elkaar knopen.

Naast de grote terreinbeheerders als *Staatsbosbeheer*, *Natuurmonumenten* en de *Stichting de 12 Landschappen* zijn er nog vele andere eigenaars van natuurgebieden (geweest), zoals bijvoorbeeld de Dienst Domeinen, het Ministerie van Defensie en particuliere boseigenaren. Drinkwaterbedrijven zijn met een areaal aan water-

wingebieden en grondwaterbeschermingsgebieden van 122.000 hectare en 21.000 hectare natuurgebied in eigen beheer de vierde natuurbeheerder van het land. Zij gebruiken de duinen langs de Noordzeekust voor infiltratie van water voor de drinkwaterproductie. De waarde van deze grote duingebieden is zo groot dat het overgrote deel daarvan ook als beschermd Natura 2000-gebied is aangewezen.

Nationale Landschappen in Nederland

Nationale Landschappen zijn gebieden waarvan is aangegeven dat er zich een unieke combinatie van agrarisch gebied, natuur en cultuurhistorie bevindt. In de twintig nationale landschappen zijn natuur en oude cultuurelementen bewaard gebleven en in tegenstelling tot een nationaal park biedt het ook plaats voor wonen, landbouw en kleinschalige bedrijven.

In Zuid-Holland is bijvoorbeeld het Groene Hart van Holland als Nationaal Landschap aangemerkt. Dit landschap bestaat uit uitgestrekte weiden, veengebieden, grote plassen,

Langzame verandering is ook verandering

In de derde eeuw voor onze jaartelling werd in Sri Lanka het eerste natuurreservaat ter wereld in leven geroepen door koning Devanampiya Tissa, toen hij een stuk van zijn grondgebied officieel tot beschermd gebied verklaarde.

Het duurde nog meer dan 2000 jaar voordat in de 19^e eeuw de 321 meter hoge dode vulkaan Drachenfels (1836) aan de oever van de Rijn in Duitsland en in de Verenigde Staten het Yellowstone Park (1872) als beschermde gebieden werden ingesteld. Dit laatste park geldt als voorbeeld voor veel andere parken

In het jaar 1900 was 0,03 procent van het landoppervlak van de aarde beschermd gebied. In 1930 was dat 0,2 procent. Langzaam, heel langzaam, decennium voor decennium steeg die hoeveelheid. Nu is een verbijsterende 15 procent van het aardoppervlak beschermd en dat percentage neemt nog steeds toe.

meren en rivieren, maar ook historische dorpen en steden, forten en boerderijen, een rijk landleven met streekproducten. Het is een oer-Hollands cultuurlandschap. Mensenhanden vormden het landschap door veen te ontginnen en moerassen droog te leggen. Het gebruik van wind- en watermolens is de start van de industriële revolutie en ook in de groene revolutie naar duurzaamheid spelen windmolens een grote rol.

Nationale Parken in Nederland

Nationale parken zijn landschappen die beschermd worden vanwege hun belang voor natuur en recreatie. In

Nationale Landschappen van Nederland

totaal gaat het om ongeveer 3% van het Nederlandse landoppervlak. De gebieden zijn deels in bezit van de Staat en worden beheerd door Staatsbosbeheer. Het grootste deel van de nationale parken is in handen van particuliere eigenaren, veelal grote natuurorganisaties als Natuurmonumenten.

De eerste Nationale Parken in Nederland ontstonden in de jaren dertig. In 1930 stichtte Natuurmonumenten het NP Veluwezoom, gevolgd door - eveneens particulier - Het NP De Hoge Veluwe in 1935. In 1950 gingen verschillende overheden over tot het oprichten van de 'Stichting van het Nationale Park De Kennemerduinen'.

Nederland telt maar liefst tweeënveertig landelijk aangewezen natuurreservaten, waarvan 22 Nationale Parken en 20 Nationale Landschappen. Ieder gebied heeft een of meerdere unieke karakteristieke kenmerken en tezamen vertellen zij het verhaal van Nederland. Een nieuw natuurreservaat van enige omvang is de Markerwadden als onderdeel van het Nationaal Park Nieuw Land, en ook is het duingebied tussen Hoek van Hol-

land en Noordwijk in 2020 als Nationaal Park Hollandse Duinen aangemerkt. Zie het volledige overzicht op de volgende pagina.

Provinciale verantwoordelijkheid

Provincies zijn in Nederland verantwoordelijk voor natuurbeheer. Ze doen dit samen met instanties als bijvoorbeeld Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer en de Landschappen. Terrein beherende organisaties krijgen subsidie van de provincie voor het beheer. De provincie geeft aan op welke plek zij welk soort natuur wil behouden en waar zij subsidie voor wil verlenen. Juist in deze tijd is het onderwerp 'natuur' actueler dan ooit. Door de stikstofcrisis staat buiten kijf dat herstel van de natuur nodig is.

In de *Visie ruimte en mobiliteit* van de Provincie Zuid-Holland vallen veel buiten de bebouwde kommen gelegerde landelijke gebieden onder beschermingscategorie 1 of 2.

Beschermingscategorie 1:

Gebieden met bijzondere kwaliteit

Gebieden die zo bijzonder, waardevol en kwetsbaar zijn dat instandhouding en mogelijke verdere ontwikkeling

van de natuurwaarden voorrang heeft boven alle andere ontwikkelingen. Deze gebieden dragen in hoge mate bij aan de identiteit, beleving en biodiversiteit. Ruimtelijke ontwikkelingen in en direct aan deze 'gebieden met bijzondere kwaliteit' zijn alleen mogelijk voor zover ze bijdragen aan deze kwaliteit.

Beschermingscategorie 2:

Gebieden met een specifieke waarde

Gebieden die landschappelijk, ecologisch of qua gebruikswaarde bijzonder en kwetsbaar zijn. De instandhouding van deze waarden vraagt om toegespitste vormen van bescherming en ontwikkeling. Ruimtelijke ontwikkelingen zijn mogelijk, maar met inachtneming van de specifieke waarden naast de generieke bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit.

Natuurgebied in ons werkgebied

Het Koornmolengat is het enige natuurgebied in onze omgeving dat onder de provinciale beschermingscategorie 1 valt. De Rottmeren en de meeste daar langs gelegen polders, alsook het Lage en Hoge Bergschebos, zijn beschermde gebieden onder beschermingscategorie 2. <<

De schoonheid van het Koornmolengat, zelfs in de winter © Klaas Verschoor

Nationale Parken van Nederland

NP Schiermonnikoog

Nog altijd is de natuur op Schiermonnikoog voortdurend in beweging en kent veel verschillende landschappen op een klein oppervlak: van het wad tot de duinen en van het bos tot de Westerplas.

NP Lauwersmeer

In vroegere tijden stroomden zoet en zout water in elkaar over in de Lauwerszee. Angst voor overstromingen leidde in 1969 tot de bouw van een dam. Op de vroegere zeebodem ontstond een prachtig nieuw landschap, een echt vogelparadijs en een heel bijzonder natuurgebied.

NP Duinen van Texel

Deze parel van de Nederlandse natuur bestaat uit het westelijk deel van Texel, van het zuidpuntje bij De Hors tot de noordpunt bij de vuurtoren. Een afwisselend landschap met natte duinvalleien en droge duinen, bossen, heidevelden en unieke kwelders bij De Slufter. Bekijk de lepelaars, meeuwen op hun nest, zeldzame planten of roofvogels op jacht.

NP De Alde Feanen

In het hart van Friesland, tussen Leeuwarden, Heerenveen en Drachten, ligt het bijna 2.300 ha grote laagveenmoeras De Alde Feanen. Een zeer afwisselend landschap bestaande uit meren, petgaten, rietlanden, ruigten, struwelen en moerasbossen. Er komen circa 450 soorten planten voor en broeden er ruim 100 soorten vogels.

NP Drentsche Aa

Nergens in Nederland vind je een beek als de Drentsche Aa. Kronkelend haar weg zoekend door het landschap, zoals zij dat al eeuwen en eeuwen gedaan heeft. In dit uitzonderlijk gaaf gebleven landschap creëerden boeren gedurende duizenden jaren een grote rijkdom aan natuur. Het totale Drentsche Aa gebied is 34.000 ha groot.

NP Drents-Friese Wold

Op de grens van Zuidwest Drenthe en Zuidoost Friesland, ligt het bijzondere Drents-Friese Wold, het is één van de grootste natuurgebieden van Nederland en is ruim 6000 hectare bos, heide, stuifzand en beekdalgraslanden groot. Het Drents-Friese Wold behoort tot de mooiste en belangrijkste natuurgebieden van Europa en is daarom aangewezen als Natura2000 gebied.

NP Dwingelerveld

Het Dwingelerveld is een bijna 4000 hectare groot nat heide- en bosgebied in het zuidwesten van Drenthe met een vrijwel ongestoorde horizon. In dit gebied kunnen soorten vogels en dieren leven, die in andere landschappen minder kansen hebben.

NP Weerribben-Wieden

Je ziet er alle schakeringen in de ontwikkeling van open water tot moerasbos. Oprukkende oeverbegroeiing en dichtgroeïend water, drijftillen, rietlanden en voedselarm grasland. Typische moerasbewoners zoals vogels, vissen, zoogdieren, reptielen en insecten, vinden een plek in de gevarieerde begroeiing en de bijzondere plantenwereld.

NP Nieuw Land

Een gevarieerd, waterrijk landschap waar jonge delta-cultuur de ruimte krijgt. De Oostvaardersplassen, Lepelaarsplassen, Markerwadden en het Markermeer vertellen samen het typisch Nederlands verhaal van het op water gewonnen land. In het laagst gelegen deel van de polders kreeg de natuur de ruimte en ontstond een nieuwe wildernis. Het zoete water van het Markermeer groeide uit tot een vogelparadijs.

NP Zuid-Kennemerland

In het uitgestrekte bos- en duingebied tussen IJmuiden, Haarlem en Zandvoort leven meer dan honderd vogelsoorten, herten, reeën, konijnen, vlinders, maar ook koniks paarden, shetlandpony's en Schotse hooglanders. Ook begraast de enige Nederlandse kudde wisenten, de Europese bizon, een deel van het 3.800 hectare grote park.

NP Sallandse Heuvelrug

Een gebied met on-Nederlandse vergezichten over grote golvende heidevelden en uitgestrekte bossen is de Sallandse Heuvelrug tussen Hellendoorn en Holten. Zandverstuivingen, veroorzaakt door overbegrazing van heidevelden, werden begin vorige eeuw beteugeld door het aanplanten van bos.

NP De Hoge Veluwe

Nationaal Park De Hoge Veluwe is tegenwoordig ongeveer 5.400 hectare groot en beslaat ongeveer vijf procent van de Veluwe, het grootste laaglandnatuurterrein in Noordwest-Europa. Het park is in 1935 ontstaan. In het park is ruimte ingeruimd voor cultuurhistorische elementen, architectuur en beeldende kunst. Zo maakt het wereldberoemde Kröller-Müller Museumdeel uit van het park.

NP Hollandse Duinen

Het nieuwste nationale park (2020) is Hollandse Duinen en omvat zo'n 200 km² aaneengesloten gebied langs de Noordzee van Hoek van Holland tot Langevelderslag. Een prachtig kustlandschap waar landgoederen, duinen, zeedorpen en steden elkaar afwisselen. O.a. de Van Dixhoorndriehoek, het Spanjaardsduin, Vinetaduin en de Solleveld & Kapittelduinen maken onderdeel uit van dit Park.

NP De Veluwezoom

Geniet van Nationaal Park Veluwezoom, ruim 5.100 hectare bos, heide, zandverstuivingen en statige landgoederen ten oosten van Arnhem. Sinds de eerste aankoop in 1911 is Veluwezoom uitgegroeid tot een eldorado voor wandelliefhebbers.

NP Utrechtse Heuvelrug

De Utrechtse Heuvelrug loopt als een hoge zandrug van de Grebbeberg bij Rhenen tot aan het Gooimeer bij Huizen. De stuwwal met zijn bossen en heidevelden rijst op uit het vlakke agrarische landschap. Het zuidelijk deel van de Utrechtse Heuvelrug is aangewezen als Nationaal Park (ca. 10.000 ha). Naast de stuwwal horen ook de uiterwaarden van Amerongen erbij. Het is een gebied van bossen, buitenplaatsen en 'bergen'.

NP De Biesbosch

Nationaal Park De Biesbosch is het grootste zoetwatergetijdengebied van Europa. Dat houdt bijvoorbeeld in dat je er veel wilgenvloedbossen en kreken vindt. Ontdek welke planten en dieren je er tegenkomt en hoe het Nationaal Park samen met Staatsbosbeheer en andere partners werkt aan het beheer en behoud van dit bijzondere gebied!

NP De Oosterschelde

De Oosterschelde is het grootste en natste nationaal park van Nederland. Het is een wereld van getij, wind en vooral water, veel water. Door het getij is het landschap altijd anders. Bij eb zie je de platen en slikken, bij vloed is het een spel van wind en water. Onder water een prachtig kleurige wereld. Achter de dijken herinneringen aan het leven van de Zeeuwen met de zee in de vorm van karrevelden, inlagen en kreek-gebieden.

NP De Loonse en Drunense Duinen

Het huidige natuurgebied De Loonse en Drunense Duinen ligt op een hoge zandrug en is één van de meest uitgestrekte stuifzandgebieden van West-Europa. Deze Brabantse Sahara heeft dertig vierkante kilometer stuifzand dat nog steeds vrij rond kan waaien!

NP De Maasduinen

In het noordoosten van Limburg ligt tussen de Maas en de Duitse grens, Nationaal Park De Maasduinen. Dit 4.500 hectare grote natuurgebied kent prachtige landschappen met veel bijzondere planten en dieren. De diverse paden en routes laten u kennismaken met de duinen van de Maas, welke ook paraboolduinen worden genoemd doordat ze een hoefijzer-vorm hebben.

NP De Kalmthoutse Heide

Grenspark De Zoom-Kalmthoutse Heide is een Nationaal Park op de grens van de Nederlandse provincie Noord-Brabant en de Belgische provincie Antwerpen, Het grensoverschrijdende nationaal park is ingesteld in 2001 en heeft een totale oppervlakte van ongeveer 37,5 km². Het is een afwisselend gebied met bos, heide, stuifduinen en een groot aantal vennen.

NP De Grootte Peel

Nationaal Park De Grootte Peel is een ruim 1.400 hectare groot hoogveengebied waar vroeger turf is gestoken. Tegenwoordig is het een vogelrijk natuurgebied dat bij uitstek geschikt is om wandelend te beleven: een natuurgebied van internationale klasse.

NP De Meinweg

De Meinweg ten oosten van Roermond is een uniek terras-landschap, met steile overgangen tussen de terrassen. De terrassen zijn ontstaan door inschuringen van De Maas en verschuivingen in de aardkorst langs de drie breuklijnen die door het gebied lopen. In dit circa 1.800 ha. grote park zorgen bossen, heide, vennen en beekdalen voor een gevarieerd landschap, in Limburg het enige gebied waar de adder nog voorkomt.

Arend Hoogeveen

In de zuidelijke randstad is meer groenblauwe ruimte dan je zou denken. In ons werkgebied is het Rottemereengebied een voorname natuurparel. Dit gebied is geen geïsoleerd eiland. Sterker nog, het vormt een cruciale schakel in de zone vanaf het nieuwste Nationaal Park Hollandse Duinen aan de kust door het Westland, Midden Delfland, Groenzoom, Vlinderstrik, Bentwoud, Krimpenerwaard naar het Nationaal Landschap Groene Hart. De ecologische functie hiervan dient blijvend beschermd te worden.

Provincie Zuid-Holland

De provincie Zuid-Holland hecht veel waarde aan de natuur en doet er alles aan die te versterken. Sommige dieren en plantensoorten zijn echt kenmerkend voor deze provincie. Om te zorgen dat zoveel mogelijk soorten behouden blijven, heeft zij een lijst met 40 'icoonsoorten' opgesteld. Als het leefgebied van de icoonsoorten op orde is dan gaat het goed met de Zuid-Hollandse natuur.

In opdracht van de provincie heeft veldonderzoek plaatsgevonden naar de vogelpopulatie in het Rottemereengebied en de Zevenhuizerplas. Dit heeft er toe geleid dat deze gebieden in 2019 zijn opgenomen in de lijst 'Important Bird Area's in the Netherlands'. Een belangrijk doel hiervan is het waarborgen van de instandhouding op lange termijn van gebieden die van aanzienlijk belang zijn voor vogels en biodiversiteit.

Het provinciaal bestuur is verantwoordelijk voor het natuurbeleid in Zuid-Holland, maar initieert niet zelf (nieuw) beleid op dit gebied. Het faciliteert lokale en regionale initiatieven en ontwikkelingen. Een voorbeeld daarvan is dat de provincie Zuid-Holland de aanvraag van twintig partijen in en rond Midden-Delfland om dit gebied, als eerste in Zuid-Holland, aan te wijzen als Bijzonder Provinciaal Landschap in Nederland, heeft gehonoreerd.

Recreatieschap Rottemeren

Het Recreatieschap Rottemeren (Schap) is eigenaar van het beheergebied Rottemeren en het Algemeen Bestuur is (eind)verantwoordelijk voor de ontwikkeling en het beheer hiervan.

Icoonsoorten in Zuid-Holland zijn bijvoorbeeld argusvlinder, blauwborst, dotterbloem, egel, glassnijder, grutto, heivlinder, huismus, kluut, rietorchis, steenuil, otter, patrijs, zandhagedis, zwarte stern. Google 'icoonsoorten Zuid-Holland' voor de volledige lijst.

In mei heeft het Schap het Ontwikkelingsplan Landschapspark De Rotte vastgesteld. In dit plan is het Rottemereengebied als 'Landschapspark De Rotte' geduid. Deze duiding heeft geen wettelijke basis, doch zegt wel iets over het karakter ervan, waarbij de natuurfunctie van het gebied gedeeld wordt met de recreatieve functie. Hierin zit een zeker spanningsveld, niet altijd lopen de belangen parallel. Zoals op het kaartje op de rechterpagina te zien is, ziet het natuurnetwerk er best redelijk uit.

De ambitie is de natuurwaarden te versterken door het uitbreiden van biotopen en natuurkernen, een gezonde bosopbouw, aaneengesloten zones van natte natuur, het ontwikkelen van akkernatuur in de polders en, last but not least, verbeteren van ecologische verbindingen met de omgeving. Ontwikkeling en borging worden integraal in de beheerplannen opgenomen, waarbij steeds in een ecologisch advies per landschapstype en natuurkern de beoogde ecologische doelstellingen worden uitgewerkt.

Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten

Zowel Staatsbosbeheer (SBB) als Natuurmonumenten (NM) zijn actief in de landschappelijke gebieden van de zuidelijke randstad. SBB beheert als eigenaar het Bent-

woud en is als uitvoerend beheerder (van het Recreatieschap) actief in het Rottemerenbied.

NM heeft de Polder Schieveen - onder haar hoede en zorgt daar onder andere voor de ontwikkeling en bescherming van de ecologische functies.

In de Groenzoom is de **Beheercombinatie De Groenzoom** hiervoor verantwoordelijk, en ook het Gebruikersplatform Groenzoom is hier actief.

Ook zijn deze organisaties verantwoordelijk voor het toezicht en de handhaving in deze gebieden. Met name het toezicht op de naleving van de Wet Natuurbescherming - met name in de broedtijd - is van groot belang. Helaas moeten we constateren dat dit niet altijd een hoge prioriteit heeft: opzettelijke verstoringen (honden) van kwetsbare broedlocaties komen nog te vaak voor.

Gemeenten

De gemeenten Rotterdam, Lansingerland en Zuidplas hebben de beleidsverantwoordelijkheid voor de Rottemeren overgedragen aan het Recreatieschap. Het bestuur van het Schap wordt weliswaar gevormd door de betreffende wethouders van die drie gemeenten, doch de gemeenteraden hebben slechts indirect invloed op de ontwikkelingen en het beheer.

Directe invloed hebben de gemeenten nog wel bij ruimtelijke ontwikkelingen en ingrepen in het landschap. Zij blijven op grond van de nieuwe Omgevingswet 'de baas' over (wijzigingen van) bestemmingsplannen en zijn de vergunningverlener voor (tijdelijke) sport- of grootschalige recreatieve evenementen.

De bescherming van de landelijke gebieden buiten het beheergebied van het Schap vallen vanzelfsprekend wel onder de beleidsverantwoordelijkheid van de gemeente. Bijvoorbeeld het Ommoordse en Terbregse Veld onder Rotterdam, de Groenzoom onder Pijnacker-Nootdorp en Lansingerland. De belendende akkerbouwgebieden in de Eendragts- en Tweemanspolder vallen onder de verantwoordelijkheid van de gemeente Zuidplas.

Hoogheemraadschappen

De Hoogheemraadschappen Delfland en Schieland/Krimpenerwaard zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van alle oppervlaktewateren in onze regio. Dat betekent niet alleen dat zij moeten zorgen voor 'gezond' water, maar dat ook de biodiversiteit op peil blijft en doelsoorten de kans krijgen om te overleven. POKO volgt de ontwikkelingen op de voet.

Verbindingen

Op het kaartje op de volgende pagina is goed te zien dat het Landschapspark De Rotte een ecologisch kruispunt vormt in de groenblauwe ruimte van de zuidelijke randstad. Om de biodiversiteit goed te kunnen borgen, is het van groot belang dat de verschillende gebieden - ecologisch - met elkaar worden en blijven verbonden.

De groene zone in Park de Polder/Vlinderstrik in Lansingerland is cruciaal om het Rottemeregebied te verbinden met Midden Delfland, terwijl een duurzame ontwikkeling van het akkerbouwgebied in de Tweemanspolder en polder

De Wilde Venen in Zuidplas, samen met de Rottezoom in Bleiswijk, essentieel is voor aansluiting van het Landschapspark De Rotte met het Bentwoud.

De groene schakel vanaf het plasdrasgebied in de Eendragtspolder door de Zuidplaspolder naar de polder Hitland, Hollandse IJssel en de Krimpenerwaard, is uiterst belangrijk om de biodiversiteit in stand te houden. Ook de ecologische functie van de binnenstedelijke Rotte is voor een gevarieerde natuur in de Bergse Voor- en Achterplas en het Kralingse Bos onontbeerlijk.

Deze ecologische corridors zijn kwetsbaar. Niet alleen de steeds maar uitdijende stedelijke bebouwingen vormen een forse aanslag op de groenblauwe ruimte, ook de vele infrastructurele onderbrekingen zijn een uitdaging: dominant aanwezige (autosnel)wegen en spoorlijnen doorkruisen het gebied.

Tot slot

Natuurbescherming in de groenblauwe ruimte van de zuidelijke randstad is een weerbarstige materie. Met name in de ecologische schakels staat de beschikbare - schaarse - groenblauwe ruimte onder druk door woningbouw en om economische redenen van de industrie, landbouw en recreatiebranche: 'een ieder gaat/staat voor z'n eigen belang'.

Zoals al jaren het geval is, zal Rotta zich blijven inzetten om de natuur te beschermen. Een uitdaging is de uitvoeringsagenda die volgt op het Ontwikkelplan Landschapspark De Rotte: het spanningsveld tussen recreatie en natuur wordt hier concreet. Positief, maar wel kritisch zullen we onze stem hierbij laten horen.

Daarnaast richt Rotta zich op de inrichting van de ecologische zones van en naar het Landschapspark De Rotte. Wij pleiten voor robuuste passages die zodanig zijn ingericht, dat zowel zwemmende, sluipende, kruipende, vliegende als lopende diersoorten - er op natuurlijke wijze - gebruik van kunnen maken.

Ons doel is ideeën en wensen te integreren in de ruimtelijke ontwikkelingsplannen van de verschillende overheden. Daarbij kun je bijvoorbeeld denken aan de woningbouwplannen in Park de Polder/Vlinderstrik, de ontwikkeling van het Vijfde Dorp in het middengebied van de Zuidplas en de herinrichting van gebied rondom de nieuwe A13/A16. <<

Hoe groen is een green eigenlijk?

Josien Hofs

Tijdens de lockdown waagde ik me op compleet verlaten golfterrein van 'De Hooge Rotterdamse', de club die aan Rotta's Trefpunt grenst. Het was eigenlijk best een verrassende wandeling door de grote variëteit aan planten en vogels die ik er half februari al aantrof. Golfterreinen worden soms ten onrechte gezien als stukken land die zijn voorbehouden aan een elitair gezelschapje dat een balletje wil slaan. Maar hoe zit het tegenwoordig eigenlijk met golfterreinen en hun natuurwaarden? Ik vroeg het aan Hans Soeterbroek, als Rotta-lid en golfer geen betere informant.

Hans is golfend vogelaar, of om het even vogelend golfer. Sinds hij zijn vrije tijd verdeelt over beide activiteiten heeft hij gemerkt dat de inzichten in het belang van golfterreinen voor de biodiversiteit in de loop der jaren in positieve zin veranderden. Zo rond 1994 werd een pakket voorschriften en richtlijnen voor ecologisch verantwoord en duurzaam natuur- en milieubeheer op Nederlandse golfbanen geïntroduceerd met de veelzeggende titel Committed to Green. Natuuronderhoud werd daardoor minder vrijblijvend, gewasbeschermingsmiddelen werden verboden en op plaatsen waar dit kan werd zelfs een beregeningsverbod afgekondigd. Als een golfterrein aan alle voorschriften voldoet, krijgt het de felbegeerde goedkeuring: een wapperende GEO-vlag boven de baan als aanbeveling voor de golfclub.

Onze burens van 'De Hooge Rotterdamse' verzorgen het terrein in eigen beheer en de wil om de biodiversiteit te vergroten is zichtbaar aanwezig.

"Ongeveer 45% van het golfterrein is bestemd voor de sportbeoefening", vertelt Hans, "en voor het overige deel gelden andere inrichtingscriteria. Er zijn vier soorten terrein belangrijk: de fairway is het gedeelte vanaf de afslag tot de green waarop het vlaggetje bij het putje staat. Eromheen is de semi-rough, het iets ruiger begroeide deel dat periodiek gemaaid wordt, en de rough met de hogere ruige begroeiing die in principe niet of nauwelijks gemaaid wordt. De green wordt echt kort gehouden en voorzien van een grassoort die netjes rechtop blijft staan, op de fairway mag het gras iets hoger groeien. De grond wordt gezond gehouden door prikken en bezanden. Op sommige banen mag de natuur in het rough-gedeelte niet verstoord worden; als je bal daarin terechtkomt mag je hem er soms niet eens persoonlijk uithalen, laat staan uitslaan."

Dan zijn er nog kleinere en grotere waterpartijen en zogenaamde zandbunkers. Op een golfterrein vind je allerlei bomen en struiken en van alles wat er verder maar wil groeien, waardoor bewust verschillende gevarieerde leefomgevingen voor flora en fauna ontstaan.

"Dat is goed te zien bij hole nummer 10", zo gaat de golfende vogelaar verder, "de strook parallel aan het Fretten(fiets)pad werd kortgeleden ontdaan van verwil-

derde braamstruiken om er nieuwe esdoorns en eiken te planten met daartussen ongeveer 250 lager blijvende struiken als kornoelje en Gelderse roos. Dat wordt straks een lust voor het oog. Bevordering van de biodiversiteit stond en staat bij de herinrichting van de overige holes hoog in het vaandel."

Tijdens mijn wandeling half februari trof ik er grote ereprijs en klein hoefblad aan, net als ook op andere plekken in de polder. Hans vult me aan: "ik zie geregeld hazen, konijnen en fazanten en soms, als ik vroeg in de ochtend op de baan sta, is een verrassende ontmoeting met een verdwaalde vos zeker niet uitgesloten."

Vogels hebben in principe van de golfactiviteiten geen last. Soms telt Hans zo maar twintig verschillende soorten, van kraakeenden in het water tot groenlingen in het struikgewas. Zo nu en weer klinkt er de roep van een koekoek en cirkelt de 'huisbuizerd' spiedend naar prooi boven de baan. Spreeuwennesten op het terrein worden door Rotta op orde gehouden en in het deel aan de overkant van de Hoeksekade onderhoudt de vereniging een uilenkast, waarin dit jaar jammer genoeg nog geen bewoning is vastgesteld.

Uiteraard staat of valt ecologisch verantwoord beheer met

"...duurzaam golfbaanbeheer is steeds meer noodzaak en minder vrijblijvend..."

de mate van toewijding van de mensen die het moeten doen; bij 'De Hooge Rotterdamse' is een vast team van medewerkers daar dagelijks mee bezig. Dat engagement reikt ver voorbij de vergadertafel, want juist voor de zogenoemde greenkeepers - de man of vrouw op de tractor of achter de maaimachine -, is het belangrijk om bij het hele proces van planning tot uitvoering betrokken te worden en mogen alle noodzakelijke werkzaamheden niet alleen worden gezien als de hobby van enkelen, maar moet de hele organisatie overtuigd zijn van het nut en de betekenis van een zo natuurlijk mogelijke omgeving voor mens en dier. <<

Rotta natuurwerk

Rien van der Vorm

De natuurwerkgroep heeft eind maart het winterwerk afgesloten en de laatste takken verwerkt in houttrillen in de Wiebertjes en het Koornmolengat. Ook hebben we enkele honderden diverse soorten struiken geplant in o.a. in de Klapwijkse Poel en Park de Polder.

Het enige deel van de Groenzoom Berkel/Pijnacker waar wij direct bij betrokken zijn wat natuurwerk betreft, is het moerasgebiedje in de Klapwijkse Knoop. Jaarrond houden we dat in de gaten en in het zomerseizoen verzorgen we de paden. We hebben veel struiken langs de randen bijgeplant en ook met de beheerder afgesproken dat er in de nazomer een derde poel bijkomt. Groenaannemingsbedrijf Punt gaat het graafwerk daarvoor verrichten.

Naast ons stukje moeras ligt, gescheiden door een brede watergang, een struweel bosje. Op verzoek van onze collega's in Pijnacker hebben we begin vorig jaar de slootkant vrijgemaakt van wilgen. Dat was dit voorjaar niet meer te zien, de wilgen waren weer terug. Na overleg hebben we de exercitie vorige maand herhaald. Tegelijk werd duidelijk dat de bijenhouder die daar vorig jaar een aantal korven had staan, was vertrokken en ook niet meer terug zou komen. Reden om nog eens goed naar het bosje te kijken en ons af te vragen of we ook dit stukje natuur niet gewoon zouden adopteren. Er kan nog veel meer van gemaakt worden, zonder dat we daar nou krom voor hoeven te liggen.

De beheerder vond het ook een goed idee. Dit najaar hopen we daar hetzelfde te doen als in Park de Polder. Ruimte maken door wat bomen - vooral wilgen - weg te

halen en een flink aantal verschillende soorten struiken bij te planten. Er is ruimte genoeg om het stukje bosplantsoen wat groter te maken. Groenaannemingsbedrijf Punt levert de struiken en wij doen, kort gezegd, het werk.

Komende winter zullen we op meer plekken struiken en bomen aanplanten, bijv. een vogelbosje langs de Lange Vaart met vooral bloeiende en vruchtdragende struiken belangrijk voor insecten en vogels.

Na de ontdekking van een ringslang in ons werkgebied zijn er twee broeihopen gemaakt waarin de slangen hun eieren kunnen uitbroeden door de broeiwarmte van de hoop met paardenmest en houtsnippers.

De nestwanden voor ijsvogels en oeverzwaluwen zijn broedklaar gemaakt net als de visdiefvlotten. Momenteel zijn in twee wanden ijsvogels aan het broeden en de oeverzwaluwen vliegen af en aan. De vlotten zitten vol met kokmeeuwen en een enkele visdief.

De natuurrakers in de Kooipolder zijn weer ingezaaid, ieder jaar na de winter wordt een deel bewerkt (maaien, grondwerk en zaaien). Last but not least is door de technische mannen van het Trefpunt al het materieel gereed gemaakt voor het nieuwe maaiseizoen. <<

Vele handen maken licht werk, en het is nog gezellig ook!

Uitkomst Algemene Leden Raadpleging 2021

Net als in 2020 kon er ook dit jaar geen algemene ledenvergadering in levenden lijve plaats vinden. We zijn erg blij dat maar liefst 80 leden aan onze alternatieve raadpleging via internet hebben deelgenomen. Nog blijer zijn we met de enorme steun voor onze voorstellen zoals uit onderstaande grafieken blijkt. En dan als klap op de vuurpijl de mooie woorden die sommigen bij hun opgave hebben geschreven.

Zoals de verwachtingen nu zijn, lijkt het er op dat we na de zomer een extra ledenvergadering in ons Natuurcentrum Trefpunt Rotta kunnen organiseren. Een goed moment om de uitkomsten van de raadplegingen van dit en vorig jaar te bekrachtigen, de plannen voor de toekomst te delen én vooral ook om elkaar weer te ontmoeten. Wij kijken hier enorm naar uit!

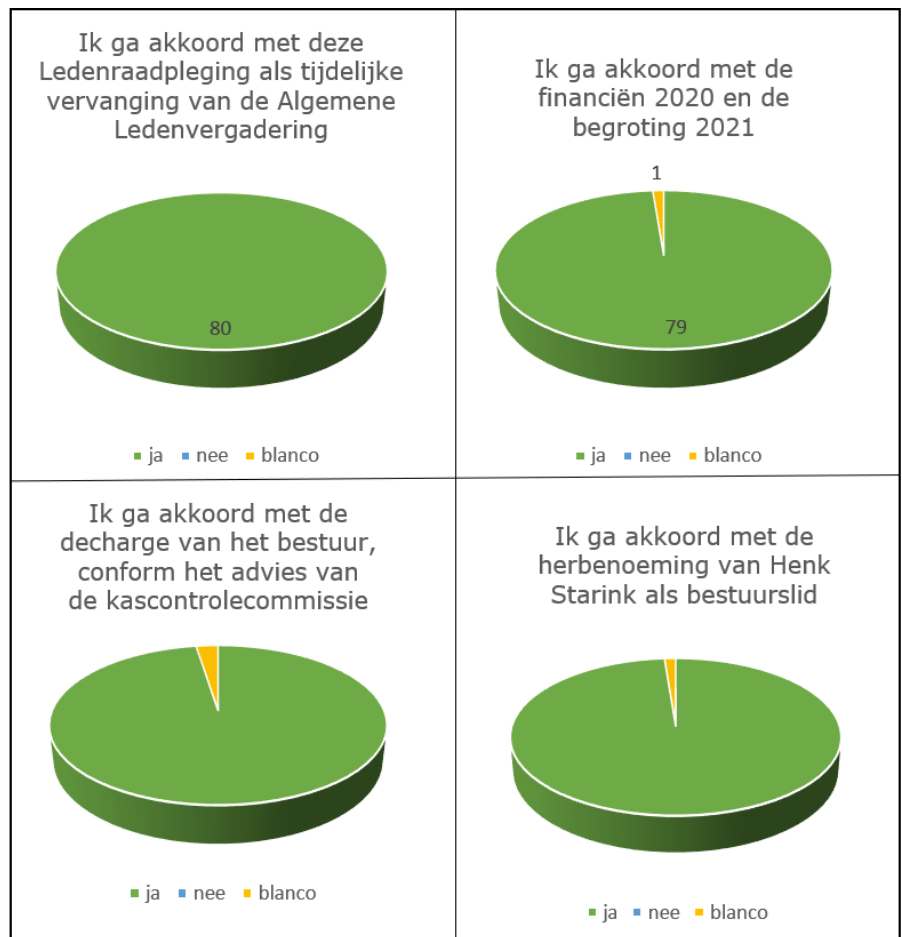
Ga zo door!

Compliment voor redactie en bestuur voor het laatste blad Aves Visum !!

Geweldig, al het werk dat jullie doen!!

Positiviteit overwint alles.

*Ziet er goed uit, ga zo voort!
Bedankt voor alle werkzaamheden.*

Mede dank zij jullie is Rotta een florerende vereniging. Hartstikke bedankt.

Bestuur, bedankt voor al jullie inspanningen in het afgelopen jaar (soms helaas vergeefs) en complimenten voor alle toch gerealiseerde en in het mooie jaarverslag 2020 vermelde activiteiten. Succes voor het komend seizoen!

Prima gedaan ondanks alle beperkende maatregelen

Goed geïmproviseerd!

Het verslag is duidelijk en de financiële stukken zijn inzichtelijk en ook duidelijk. Bedankt voor alle inspanningen. Hopelijk is er dit jaar meer mogelijk aan activiteiten. We zullen het zien!

Bedankt Henk Starink voor je tuin en vogel adviezen destijds. Er zijn al heel veel meer en ook broedende vogels in mijn tuin.

Broedtijd

Opwinding in het ganse land

Broeierige gakkers op vrijerspoten

Ontembare drang

Gierende hormonen

Veroveren is de focus

Medejagers worden vijanden

Strijd om feminieune gunsten

Oog om oog, snavel om snavel

Intimidatie in intieme verstrengeling

Wie pakt wie bij de kladden

Hoe dit afloopt? Zoals altijd:

The winner takes it all!

Tekst: AHNE DIJ

Foto: JanSmith

JanSmith

Heet de fuut fuut omdat ie 'fuut' roept?
 Houdt de ijsvogel van ijs?
 Kan de putter putten?
 Heeft een baardman een baard?
 Wat roept de Kievit in het Hongaars?
 Komt de Jan-van-gent uit Gent?
 Elke vogelliefhebber met een beetje gevoel voor taal wil weleens weten hoe het zit met al die rare vogelnamen. Waar komen ze vandaan? Hoe is zo'n naam ontstaan? Toine Andernach is zelf enthousiast vogelaar met passie voor taal. Of andersom, dat kan ook natuurlijk. In dit boek verklaart hij in ieder geval op informatieve en vaak ook hilarische manier de etymologie van 264 eigenaardige vogelnamen. De verhalen zijn voorzien van prachtige 18de en 19de-eeuwse prenten en bijzondere foto's. Verspreid door het boek staan 26 vogelquizvragen en de antwoorden vind je achterin. (niet spieken!) Leuk om zo nu en dan te raadplegen voor als je het echt niet meer weet. Lees ook het artikel over vogelnamen elders in dit blad ISBN 9789056156930 - Uitgeverij Noordboek € 17,50. Geen geld voor 127 pagina's leesplezier <<

Josien Hof's

Onlangs verscheen een essay van de hand van Jelle Reumer onder de treffende titel Teveel. Sommigen van ons zullen Reumer kennen van eerdere publicaties over natuur en biodiversiteit zoals het bekende werk De Natuur als Misverstand, over zijn verblijf op Tiengemeten. Aansluitend bij wat velen tijdens de pandemie opperen, namelijk dat we wellicht toch wel met wat minder kunnen als het gaat om reizen en consumeren, gaat hij in op de manier waarop we de aarde onleefbaar maken. Hij wijst daarbij op de vele minder zichtbare tekenen, die alleen bij een nadere studie te herkennen zijn. Hij gaat in op de soms wonderlijk aandoende veranderingen die zich in onze omgeving voordoen, zoals de vossen die steeds vaker in onze steden te zien zijn en oprukkende exoten in planten- en dierenwereld ten gevolge van de klimaatverandering, de toename van bosbranden en het smelten van de permafrost. Jelle gaat in dit zeer leesbare werkje, dat nog geen 100 pagina's beslaat, geen enkel onderwerp uit de weg, waarbij ernst en humor elkaar afwisselen. Een heikel onderwerp dat Reumer durft aan te snijden is de overbevolking - met minder mensen zou het leven op aarde aanzienlijk kunnen verbeteren. Tegelijkertijd beseft hij dat dit onderwerp nauwelijks bespreekbaar is en dat in sommige landen het krijgen van meer kinderen zelfs van overheidswege wordt aangemoedigd.

Heeft het allemaal nog zin, wat we op onze eigen manier op kleine schaal doen? Reumer bekijkt het zo realistisch mogelijk, maar wil de moed niet opgeven. Juist door te doen beïnvloeden we de wereld. ISBN 978 90 8803 110 6 - 80 pagina's Uitgeverij Lias <<

EEN VOGELNAAM ZEGT VAAK ALLES

DE KROET EN HET JEZUSKIPPETJE, ZE BESTAAN ECHT!

Jan Smith

Vogels hebben veel meer namen dan je zou vermoeden. Vaak verwijst de naam naar de streek of de biotoop waarin he beestje leeft en in een aantal gevallen betreft het een klanknabootsing, een onomatopée. In alle gevallen zegt de naam alles over een bepaalde vogel. Streek- of volksnamen behoren in de meeste gevallen tot het plaatselijk erfgoed en verdienen het alleen daarom al te worden bewaard voor het nageslacht. Bij twee namen, waarvan ik echt dacht dat ze aan de geest van een olijke fantast waren ontsproten, heb ik toch de boeken eens geraadpleegd*.

Kroet

Tijdens een kort verblijf in de Achterhoek bezocht ik samen met een vriendvogelaar een prachtig groen omzoomde waterplas. "Kiek", fluisterde hij plotseling in zijn mooiste dialect, "Rietkroet'n". Langs zijn uitgestrekte arm kijkend ontwaarde ik aan de overkant van het water een koppeltje wintertalingen. Ik dacht dat hij me in de maling nam en verbeterde hem lachend: "Nee joh, wintertalingen zul je bedoelen!"

"Om de drommel nie, dat binne hier rietkroeten. In Twent' heet-ie gewoan kroet." Ik gaf hem zijn gelijk en knikte ten teken dat ik het begreep.

Ik moest meteen denken aan de hilarische sketch van Toon Hermans uit 1980 waarin hij, uitgedost als ornitholoog met tropenhelm, de geluiden van tropische zeldzame vogels imiteerde. Hij had het over de tjejtjek en de brami, maar nog bekender waren de poelifinario, waarvan de roep klonk als "krroet!" en de kroet die volgens de potsierlijke vogelaar "poelifinario" zou roepen. Ik heb altijd gedacht dat deze rare vogelnamen aan het brein van Toon waren ontsproten, maar nu bleek dat voor een ervan dus niet te kloppen.

Kroet is een van de zesentwintig volksnamen waaronder deze kleinste Europese eend bekend staat.

Wintertaling – wetenschappelijke naam *Anas crecca*, waarin *crecca* een onomatopée ofwel klanknabootsing is en waarom hij ook krèkeend wordt genoemd, niet te verwarren met 'onze' krakeend - *Anas strepera*, die duidelijk anders klinkt. Wintertaling staat vanwege zijn geringe afmetingen in het poeliersgilde bekend als het halfje of, in Zeeland het alf-entje. Boterkontje heet hij vanwege de botergele kleur van de veren aan de achterzijde, net als de Kieviet.

... ik dacht dat hij me in de maling nam ...

Jezuskippetje

In Noord-Brabant verraste ik samen met een metgezel een waterhoen dat niets vermoedend liep te foerageren langs de slootkant. Geschrokken sloeg het beestje op de vlucht en maakte zich vliegensvlug uit de voeten, rennend over het water en de leliebladen. "Daarom noemen we hem hier in de streek ook wel het Jezuskippetje", zei mijn vriend lachend. Ook nu weer dacht ik dat ik bij de neus werd genomen.

Maar nee, het is in Brabant een gangbare naam voor het waterhoen,

waarvan de wetenschappelijke naam *Gallinula chloropus* zoveel betekent als 'groenpotig kipje'.

Tweeënveertig volksnamen kent deze bekende zwarte watervogel met opvallend rode bles en snavel met felgele punt. Wat te denken van waterhen, wetterhouder, woaderpiek, wiethoen, rietkiepin, waterkuûk, vaddekrieken, rode bleskop, dukertjen, dukelhoen, schieteeendje, hiksartaart of waterkraai.

Ik vind Jezuskippetje eigenlijk wel stoer en veelzeggend. Die ietwat sacrale naam houd ik er in. <<

*Bronnen:

"De Nederlandse Vogelnamen en hun Betekenis" (1995) van Henk Blok en Herman ter Stege (ISBN 90 9008 646 3)
"Baardman en Boterkontje" van Toine Andernach (ISBN 97 8905 6156 93 0).

JanSmith

Ga hier even voor zitten: "De biotoop is de abiotische component waarin levende wezens interageren in het ecosysteem. Het is de geografische plaats met een specifieke biocenose (gemeenschap van levende organismen van het ecosysteem)."

Dat kan met recht zo gezegd worden over de wilg, maar in gewone mensentaal zeggen we: "wilgen zijn van cruciaal belang voor de voedselvoorziening van veel soorten insecten, vogels en kleine zoogdieren."

Wilg (*Salix*) is een geslacht van bomen en struiken uit de wilgenfamilie (*Salicaceae*). Ze zijn bladverliezend en hebben een verspreide bladstand. De bloeiwijze heeft de vorm van een katje dat groeit uit de zijknoppen van een eenjarige twijg. Wilgenkatjes zitten of staan, in tegenstelling tot de hangende katjes van populieren. De wilgenfamilie telt in Nederland en België ongeveer vijftien leden. In het Rottagebied komen de boswilg (*Salix caprea*) en de grauwe wilg (*Salix cinerea*) het meest voor. En natuurlijk kent iedereen de knotwilg, de door de mens afgezaagde schietwilg (*Salix alba*). Treurwilg en krulwilg zijn exoten afkomstig uit China, maar omdat ze hier al eeuwenlang groeien en bloeien, mogen ze best worden gerekend tot Hollands welvaren, glorie en erfgoed.

Prachtige bomen zijn het, wilgen, die, met of zonder volle kruin van wilgentenen, zo bepalend zijn voor het oer-Hollandse polderlandschap. Wilgen zijn bovendien van cruciaal belang voor de voedselvoorziening van veel soorten insecten, vogels en kleine zoogdieren.

Dat juist de wilg the place to be is voor zoveel insecten en vogels, heeft te maken met het feit dat het inheemse bomensoorten zijn die hier al vele eeuwen groeien en bloeien, waardoor insecten zich generatie op generatie hebben kunnen aanpassen aan alles wat de wilg ze te bieden heeft.

In het herfstnummer 2018 van *Puur Natuur*, het tijdschrift van Natuurmonumenten, stond een top tien van bomen die veel insecten trekken en daarin voert de wilg glorieus het klassement aan met maar liefst 450 insectensoorten die zich er in thuis voelen. Nu zal het wel niet zo'n vaart lopen dat ze allemaal tegelijk in een willekeurige wilg te vinden zijn, maar er is altijd wel iets van hun gading. Het hele jaar door zijn er immers de stam met dikke schorslaag, soms met een of meerder holle ruimtes, de takken, jonge twijgen, verse knoppen, eetbare blaadjes, nectarrijke katjes, vruchten met zaadjes met daartussen zowel zonnige warme plekken als koele schaduwrijke. Vaak geziene gasten zijn insecten als torren, kevertjes en pissebedden die onder de schors leven, insecten die gallen maken op bladeren, bladluizen en wantsen die leven van het bladsap en vlinderrupsen en keverlarven die zich te goed doen aan het loof. Sommige rupsen kruipen zelfs in de jonge knoppen nog voordat die zich kunnen openen. Op hun beurt dienen al die insecten weer als voedselbron voor sluipwespen en roofwantsen, voor vogels en zelfs voor kleine zoogdieren als muizen. De holle ruimtes dienen vaak als woning voor uilen en in koude winters willen groepen winterkoninkjes er dicht tegen elkaar aan de koude trotseren. Wat een geweldige biotoop, zo'n boom!

In de rietkragen is vrijwel altijd sprake van wilgenopslag, spontaan opgroeiende loten uit verwaaide zaden. Op plaatsen waar deze niet wenselijk zijn, worden ze weggesnoeid, maar op andere plaatsen mogen ze uitgroeien tot een hoogte tot wel 4 tot 5 meter. In het voorjaar vormen de bloeiende katjes het voedsel voor uit de winterslaap ontwaakte hommelen bijenkoninginnen, later ook voor allerlei wespen- en vliegensoorten. Eenmaal uitgegroeid vormt het wilgenopschot ideale zangposten voor zangvogels als rietgorzen en rietzangers, karekieten en buidelmezen. Andere soorten bouwen in het schaduwrijke en beschutting biedende loof graag hun nest. Echt een biotoop met biocenose. <<

WAAROM WOLKEN MEESTAL WIT OF GRIJS ZIJN

Tekst: Arend Hoogeveen
Foto: Nico Vos

Wolken, ze zijn er in allerlei soorten en maten. Ook de kleur verschilt vaak. Bij donkergrijze wolken kun je de regen bijna grijpen, maar soms kondigt juist een witte stapelwolk een flinke onweersbui aan. Rond zonsopkomst en zonsondergang krijgen wolken soms prachtige gele, oranje, roze of rode kleuren. Waar komen al die kleuren vandaan en waarom zijn de wolken meestal grijs of wit.

Of een wolk grijs of wit kleurt heeft te maken met de waterdruppeltjes in de wolk. Hoe groter de druppels zijn en des te meer druppels in de wolk zitten des te grijzer zal de wolk aan de onderkant kleuren. Dit komt doordat het zonlicht geblokkeerd wordt door de waterdruppels. Wat dat betreft zegt de kleur van de onderkant van een wolk dus veel over de kans dat er snel regen uit zal vallen.

Dezelfde wolk is wit en grijs tegelijk

Ook maakt het uit aan welke kant van de wolk je kijkt. Heb je de zon in de rug en de wolk voor je, dan zie je vaak een prachtige witte stapelwolk. Dit gebeurt vooral wanneer grote wolkendruppels en ijskristallen het zonlicht grotendeels tegenhouden en jouw kant op weerkaatsen. Zo'n grote witte 'bloemkoolwolk' kan uiteindelijk uitgroeien tot een stevige bui. Zolang je alleen de witte bovenkant ziet is er nog niets aan de hand, maar als de donkere onderkant jouw kant op komt kun je regen verwachten.

Zit de zon achter grote stapelwolken dan ziet de lucht er veel dreigender en grijzer uit. Dit komt omdat er bijna geen licht doorheen valt. Als je in een vliegtuig boven de wolken vliegt zie je juist vaak een prachtig witte wolkendek, omdat het zonlicht naar boven weerkaatst wordt.

Vaak zie je ook dat vooral de bovenkant van onweersbuien wit kleuren. Dit komt doordat de bovenkant minder schaduw opvangt van andere wolken dan de onderkant en de bovenkant werpt vaak een schaduw op de onderkant. Hoge stapelwolken bestaan bovenin vaak volledig uit ijskristallen. Deze ijsdeeltjes weerkaatsen nog meer zonlicht dan gewone wolkendruppeltjes. Hierdoor kleurt de bovenkant van de wolk extra wit.

Waarom is de lucht blauw en zijn wolken wit of grijs?

Zonlicht is van nature wit en daarom kleuren wolken als ze nog niet veel waterdruppeltjes bevatten vaak wit. De

druppels zijn zo groot dat ze alle kleuren van het zonlicht evenveel verspreiden. In heldere lucht botst het licht ook op deeltjes zoals luchtmoleculen, kleine stofdeeltjes en hele kleine waterdruppeltjes en ijskristallen. Deze minuscule deeltjes verspreiden blauw licht veel meer dan rood licht. Daarom zien we een blauwe hemel.

Kleurrijke wolken

Rond zonsondergang krijgen wolken soms een mooie gele, oranje, roze of rode kleur. Dit komt doordat de zon dan laag aan de hemel staat en het zonlicht een lange weg door de atmosfeer moet afleggen. Het blauwe licht wordt dan hoog in de atmosfeer als geheel verspreid en bereikt ons niet meer. Andere kleuren bereiken ons wel, kort voor zonsopkomst geldt dat alleen nog voor de oranje en rode kleuren. De hoeveelheid waterdruppeltjes, ijskristallen en stofdeeltjes in de lucht bepalen hoe sterk het zonlicht verstrooid wordt. Is de lucht droog, kraakhelder en schoon dan zie je vaak alleen rondom de zon een geeloranje of oranje-rode gloed.

Ook door de wolken valt dan geen wit licht meer, maar vooral licht met gele, oranje, roze en rode kleuren. De dikte van de wolk bepaalt net als bij wit licht uiteindelijk of we het licht aan de andere kant van de wolk kunnen zien of dat we tegen een grijze wolk aankijken.

Het gouden uurtje

Vooraf bij fotografen zijn deze uurtjes favoriet. Het gouden uurtje is het uur na zonsopkomst of voor zonsondergang. Tijdens deze twee uurtjes heb je het mooiste licht om foto's te maken. Dat komt vooral doordat het contrast tussen licht en donker afneemt, de schaduwen langer worden en ook de kleur van het licht niet meer hetzelfde is, in fototerminen 'strijklicht': licht dat zijwaarts op het onderwerp van de foto valt. <<

Bron: Weeronline

Een Rotta-lid verhaalt over een persoonlijke ervaring in de natuur en wat dat bij hem of haar heeft losgemaakt. De fakkel wordt steeds aan een ander lid overgedragen die ons in de volgende Aves Visum zijn of haar (natuur) roerselen mee laat beleven.

Henk Starink aan het woord . . .

Wie heeft de Fakkel?

Henk Starink, 63 jaar; ik ben geboren in Soest en woon sinds 2000 met mijn vrouw Ine in Bergschenhoek. Vanaf 2015 ben ik lid van Rotta, als natuurwerker, tuin- en erfvoelconsulent, coördinator voor de vlinderidylle en als algemeen bestuurslid.

Hoe kom je bij Rotta terecht?

Op zomeravonden en in het weekeinde fiets ik graag een rondje in de omgeving. In de zomer van 2015 denk ik na over mijn naderende ontslag als officier bij de Koninklijke Luchtmacht. Ik besluit om als vrijwilliger aan de slag te gaan: bij de Dijkbewaking, bij de Zonnebloem en als natuurwerker bij Rotta, stuk voor stuk leuke uitdagingen. Al snel merk ik dat ik op veel gebieden nog heel wat te leren heb.

Mijn eerste ervaring bij het natuurwerk is in september 2015. In de Wiebertjes wordt gras en riet gemaaid met de zeis. Anderen zijn in de weer om het maaisel op te harken en op een hoop te verzamelen. Ik sluit me aan bij een groepje dat bezig is om een broeihoop te verplaatsen. Het gaat er allemaal gemoedelijk aan toe en enkele uren later ligt de broeihoop tientallen meters verderop. Verwonderd vraag ik me nog af waarom deze hoop verplaatst moest worden, maar moe en voldaan fiets ik terug naar huis.

Vanaf dat moment ben ik vrijwel iedere donderdag voor Rotta met veel plezier aan het werk. De natuur toont zich elk seizoen anders en wij mogen van de mooiste plekjes genieten. Bij het uitdunnen van een bosje bij gemaal de Kooi zaag ik in die winter voor de eerste keer een flinke elzenboom om. Wat een indrukwekkende ervaring als zo'n reus langzaam en krakend omvalt. Het gebeurt allemaal goed voorbereid, veilig en weloverwogen.

De natuurklussen variëren met de seizoenen. Wilgen knotten is bijvoorbeeld zo'n traditionele, oer-Hollandse winterklus. In de daaropvolgende zomer lukt het maaien met de zeis me steeds beter. Je zult mij dan ook niet gauw in een sportschool zien; het natuurwerk houdt mij fit. Soms ben ik overmoedig en dan zit het ongeluk in een

Het natuurwerk houdt mij fit!

klein hoekje. De eerste twee jaar schiet ik wel eens uit met de zaag en dan moet ik een pleister plakken. Bij het in de grond slaan van een boompaal bij de aanleg van de haag tegenover het Trefpunt, komt plots de handheer hard tegen mijn hoofd. Gelukkig brengt een collega-vrijwilliger me snel naar de huisarts, waar de wond netjes is geplakt. Dit avontuur loopt gelukkig goed af. Voortaan eet en drink ik regelmatig tussendoor wat en verloopt het natuurwerk een stuk veiliger.

Wat weet je van de natuur?

Al doende merk ik hoe weinig ik tot dan toe eigenlijk weet. Door het natuurwerk gaat mijn kennis over wilde planten, vogels en insecten met sprongen vooruit. Om mijn vogelkennis te vergroten, volg ik in 2016 de cursus vogelherkenning voor beginners bij Rotta: een aanrader voor iedereen! In 2017 volg ik met enkele natuurwerkers een cursus over erfvoelers bij de collega's van de natuur- en vogelwacht in de Krimpenerwaard.

Typische erfvoelers zijn o.a. huis- en boerenzwaluw, steenen kerkuil en torenvalk. Door de schaalvergroting en de intensieve landbouw gaat het al jaren niet zo goed met erfvoelers. Sindsdien heb ik meerdere erfbewoners in ons werkgebied bezocht en geïnventariseerd welke maatregelen helpen om terugkeer van erfvoelers mogelijk te maken. Om het advieswerk beter onder de knie te krijgen, ben in 2018 opgeleid als tuinvogelconsulent bij Vogelbescherming Nederland. Vanaf dat moment geef ik advies over het natuurvriendelijk maken van tuinen of balkons. Veel mensen willen wel iets voor vogels doen, maar weten

niet hoe ze het moeten aanpakken. Het is dankbaar en belangrijk werk, omdat steden en dorpen belangrijke leefomgevingen zijn voor vogels.

Wat heeft je voorkeur: vogels of planten?

Door mijn werk als tuin- en erfvoegelconsulent merk ik dat mijn interesse voor inheemse en wilde plantensoorten enorm is gegroeid. De door Rotta in samenwerking met Floron in 2019 georganiseerde basiscursus flora kwam dan ook als geroepen. Net als vogelherkenning is het determineren van planten niet altijd simpel, maar zoals Willemien Troelstra tijdens deze leerzame cursus vertelt: "Een vogel vliegt al gauw weg, maar een plant kun je op je gemak bekijken en als er genoeg staan, neem je gewoon een blad of bloem mee naar huis om de soort op naam te brengen." Extra plantenkennis komt me natuurlijk goed van pas bij het geven van tuinadviezen.

Of ik zelf groene vingers heb?

Dat denk ik wel: thuis werk ik graag in de tuin. Het is wel steeds meer een bonte tuin, hoor. Ik wil ervaring opdoen met de plantensoorten waarover ik advies geef. Onze tuin lijkt onderhand op een proeftuin. Nieuwe aanwinsten in de afgelopen twee jaar zijn bessenstruiken, fruitboompjes, bloeiende planten en bloembollen. Het is belangrijk dat vogels en insecten er natuurlijk voedsel kunnen vinden, zoals bessen, fruit, zaden, nectar en stuifmeel. Daarnaast vinden vogels er wintervoer en is er altijd schoon water om te drinken en te badderen. Uitgebloeide bloemen knip ik pas in het voorjaar af en afgevallen blad blijft in de border liggen, zodat merel en heggemus op de bodem naar voedsel kunnen zoeken. Het mooie is dat onze tuin met deze veranderingen daadwerkelijk door meer insecten en vogels wordt bezocht.

Wat vind je zo leuk aan onze vereniging?

Het werken in de natuur is niet alleen goed voor lichaam en geest, maar de samenwerking met zoveel positieve, gelijkgestemde vrijwilligers is iedere keer een feest. Als

vrijwilliger heb ik helemaal mijn draai gevonden bij Rotta. We werken het hele jaar door en het maakt niet uit of de zon schijnt, de wind waait of dat het regent.

Onvergetelijk zijn de dagen met bijzondere omstandigheden, zoals in juli 2017 in de Hennipsloot toen de temperaturen tot tropische waarden opliepen, of in januari 2018 toen we in een vliegende storm met een paar vrijwilligers werkten bij de Zevenhuizerplas. Afgelopen winter was het heel speciaal om met sneeuw en ijs op de eilandjes in de Wiebertjes te werken, waar je normaal alleen met een bootje kunt komen. Maar meestal is het rustig, droog en zonnig weer.

Hoe belangrijk is natuur voor je?

De natuur is de basis van alle leven op aarde. De natuur wordt op steeds meer plaatsen bedreigd, hoopgevend is wel dat natuur en klimaat wereldwijd steeds meer aandacht krijgen. Voor mij geldt vooral 'groen moet je doen!', al is het in het klein. Ik hoop dat ons enthousiasme en alle 'groene' initiatieven uitstralen op anderen, en de generaties na ons inspireren.

Wat zijn je verdere plannen?

Plannen voor de toekomst maak ik niet echt; ik zie wel hoe het loopt. Het natuurwerk is nooit klaar en tuin- en erfvoegeladviezen kan ik met alle plezier blijven geven. Mijn vrouw Ine is nu ook met pensioen en onze zoon Rick en schoondochter Desi hebben twee prachtige kinderen Elynn en Joël. Woensdag is voor mij opa-dag! Zoveel moois had ik 6 jaar geleden nooit kunnen bedenken.

Wil je ook advies hoe u meer insecten en vogels naar uw tuin of balkon kunt lokken? Stuur je vraag naar advies@rotta-natuur.nl. Deze service is voor Rotta-leden kosteloos.

De Fakkel geef ik door aan Jan-Egbert Baalbergen <<

Tropische waarden, vliegende storm, winterse kou of gewoon een mooie dag: het natuurwerk gaat altijd door!

Zeldzame roodrandzandbij in de Wiebertjes

Dominic Dijkshoorn

Marco Tanis

In maart 2020 ontdekten we op een wilg in de Wiebertjes een vrouwtje van een bij, die we daar nog niet eerder hadden gezien. Het bleek te gaan om de zeldzame roodrandzandbij, een nieuwe soort voor het Rotta werkgebied. In juli vonden wij hier opnieuw meerdere exemplaren van deze soort. Over deze leuke ontdekking schreven we reeds een artikel in het blad Hymenovaria van de Nederlandse Entomologische Vereniging. Met dit artikel willen we deze leuke ontdekking delen met de lezers van Aves Visum. Tegelijkertijd willen wij de lezers uitnodigen om uit te kijken naar deze bijzondere bij.

De roodrandzandbij is een relatief grote en robuust gebouwde zandbij. De vrouwtjes zijn zwart en kenmerken zich door een kale bovenkant van de borststukrug met relatief weinig haren eromheen. Dit in combinatie met een kaal achterlijf dat meestal een rode tekening heeft op de zijden en/of achterranden van het voorste deel van het achterlijf. Vandaar de naam roodrandzandbij. De hoeveelheid rood kan variëren en er komen ook geheel zwarte exemplaren voor. Hierdoor is het mogelijk om ze individueel te herkennen.

Vroeger kwam deze soort verspreid over het gehele land voor, maar recenter is de verspreiding beperkt tot de Biesbosch. Sinds een aantal jaar lijkt zij zich flink uit te breiden in het rivierengebied en daarbuiten via grote lijnvormige wateren, zoals bijvoorbeeld de Rotte. Dit resulteerde onder andere in de ontdekking van deze soort in ons werkgebied vorig jaar.

Er is iets bijzonders aan de hand met deze bij. In tegenstelling tot de meeste bijen vliegt zij tweemaal per jaar: eerst in de lente, daarna in de zomer.

Er is iets bijzonders aan de hand met deze bij.

Dit zijn niet dezelfde bijen. De vrouwtjes graven een nestgang op een kaal plekje in een dijk en maken daar verschillende nestkamers in. In elke nestkamer legt het vrouwtje een balletje stuifmeel met één eitje erop. Het bijzondere is dat de vrouwtjes in het voorjaar gespecialiseerd zijn op wilgen. Dat betekent dat hun larven alleen maar stuifmeel van wilgen eten.

Deze larven vliegen vervolgens in juli uit als nieuwe bijen, de zogenoemde tweede generatie. De in juli geboren vrouwtjes zijn in ons werkgebied specifiek gericht op gewone berenklaauwen (niet te verwarren met de invasieve exoot reuzenberenklaau!) Met andere woorden, deze vrouwtjes verzamelen alleen stuifmeel van berenklaauwen voor hun nageslacht, de larven die in het volgende voorjaar als bijen zullen vliegen.

2020

In maart vorig jaar vonden we een verkleumd vrouwtje op een bloeiende wilg in de Wiebertjes. We hebben de dag en weken erna nog een paar keer gezocht, maar niets meer gevonden. Zoals hierboven aangegeven, wisten we dat de roodrandzandbij in juli ook op berenklaauwen vliegt. Om die reden hebben we in de zomer weer op diezelfde plek, specifiek op berenklaauwen, gezocht.

Vindplaatsen 2020 roodrandzandbijen in de Wiebertjes

We vonden begin juli twee exemplaren op bijna exact dezelfde plek als in maart op berenklaauw. In die maand hebben we in totaal minimaal vier verschillende vrouwtjes van de roodrandzandbijen gevonden op berenklaauwen langs het natuurspad in de Wiebertjes. Nestgangen hebben we toen niet gevonden. Ook hebben we nog een exemplaar in de Bleiswijkse Zoom gevonden op engelwortel, een soort die veel op berenklaauw lijkt en die ook in trek is als waardplant.

Het is bijzonder dat we meteen vier verschillende exemplaren in de Wiebertjes hebben gevonden. Het waren allen vrouwtjes die stuifmeel aan het verzamelen waren. Dat betekent dat ze ergens een nest aan het maken waren. Daarom verwachten we dit jaar daar weer, en misschien wel meer, roodrandzandbijen.

2021

Dit voorjaar hebben we er weer gezocht op de wilgen, maar niets kunnen vinden. Dat wil niet zeggen dat de soort hier niet meer voorkomt. Het lijkt erop dat ze in het voorjaar minder gezien worden dan in de zomer. Op waarneming.nl zie je ook dat deze soort in de zomer vaker wordt waargenomen dan in de lente. Het is niet bekend waarom dit zo is.

Wil je ook zoeken?

We zijn natuurlijk benieuwd hoeveel

van deze bijen er deze zomer zullen vliegen in ons werkgebied. Het zou leuk zijn als we daarom de lezers van Aves Visum kunnen enthousiasmeren om met ons mee te zoeken! Daarom volgen hier wat tips voor het vinden van de zeldzame roodrandzandbij.

Juli en augustus zijn de beste maanden voor het zoeken naar roodrandzandbijen. Ze zijn het makkelijkst te vinden op de grote witte schermbloemen van gewone berenklaauwen. De beste tijd van de dag is eind van de ochtend en 's middags, bij zonnig en warm weer.

Bekijk de bloemen van de gewone berenklaauwen goed van dichtbij. De roodrandzandbij kun je rustig benaderen, ze trekt zich weinig van de aanwezigheid van mensen aan. Als je er een hebt gespot, maak dan een foto van de bij op de bloem. Met behulp van foto's van de zij- en bovenkant van het achterlijf, kun je de bij goed herkennen. Let op, er zijn ook geheel zwarte exemplaren. Alleen een expert kan een geheel zwarte als roodrandzandbij herkennen, voor de gemiddelde natuurliefhebber is dat bijna onmogelijk. Voer je waarneming met de foto's in op www.waarneming.nl met de exacte locatie, datum, tijd en foto. Je kunt deze waarneming ook aan mij mailen (domicidijkshoorn@gmail.com). Wij zijn benieuwd naar de resultaten.

Wil je weten hoe de verschillende vrouwtjes er uit kunnen zien, bekijk dan de serie foto's op deze pagina. De rode tekeningen zijn grofweg in drie types ingedeeld. Het eerste type heeft het meeste rood. Het rood vormt aan de zijden één grote aaneengesloten vlek en is verbonden met rode banen over het midden van het achterlijf: een ovale zwarte vlek midden op het achterlijf als het ware. Bij het tweede type zijn de rode banen en vlekken aanwezig, maar (net) niet met elkaar verbonden: afzonderlijke vlekken en banen, gescheiden door zwart. Bij type 3 ontbreken de rode vlekken.

Tot slot

We kunnen niet anders zeggen dan dat het beheer van Rotta in de Wiebertjes heeft geleid tot een geschikte habitat voor deze soort. En niet alleen dat, dit voorjaar troffen we weliswaar niet de roodrandzandbij aan, maar wel de nog zeldzamere doornkaakzandbij: het gelijkende neefje van de roodrandzandbij.

Ook van de doornkaakzandbij kun je de vrouwtjes in juli op berenklaauwen aantreffen. Het is dus nodig om foto's te maken zodat we ze kunnen onderscheiden. Al met al is de vondst van deze twee bijzondere bijensoorten een pluim voor de harde werkers van Rotta natuurwerk! <<

Type 1

© Dominic Dijkshoorn

Type 2

© Dick Hoek

© Marco Tanis

Type 3

© Dominic Dijkshoorn

Bronnen:

Bijen: veldgids voor Nederland en Vlaanderen (2017). Kosmos Uitgevers.

De Nederlandse bijen (2012). Natuur van Nederland 11, Naturalis Biodiversity Center & EIS. Nederlandse bijen op naam brengen – deel 2 (2020). Stichting Jeugdbondsuitgeverij.

De roodrandzandbij *Andrena rosae* in de Zuid-Hollandse Biesbosch (2005). Nederlandse Faunistische Mededelingen. www.wildebijen.nl en www.waarneming.nl

Slaksgewijs m/v

Wist je dat meerdere soorten slakken zowel mannelijke als vrouwelijke geslachtsorganen hebben? Hermafroditet heet dat. Ze kunnen elkaar wederzijds bevruchten. Een paring is geen vloggetje, het kan wel acht uur duren, hoe spannend kan slakkensex zijn!

Bij zo'n paring gaan de slakken helemaal in elkaar op en wikkelen zich om elkaar heen. Ze 'schieten' minuscule kalknaaldjes als een soort liefdespijl door elkaars huid heen. Op deze pijl zit slijm dat er in het bloed van de ontvanger voor zorgt dat het sperma een grotere overlevingskans heeft. De eigenlijke paring gaat ook merkwaardig, de geslachtsorganen zitten aan de zijkant, de liefdespijl zit vlak achter de kop rechts.

© Arend Hoogveen

Slakken doen ook regelmatig aan groepsseks. Vooral de soorten die bij iedere paring moeten kiezen of ze de mannen- of de vrouwenrol aannemen. Als je een grote groep van dit soort dieren bij elkaar zet, vormt zich vaak een keten van slakken. De achterste slak paart alleen als mannetje, de voorste alleen als vrouwtje. Daartussen zitten slakken die actief als man én als vrouw tegelijk paren. De slak voor hen geven ze sperma, van de slak achter zich ontvangen ze het.

Na een paring duurt het een paar weken voordat de eitjes 'rijp' zijn en de vader-/moederslak de eitjes begraaft in een kuiltje. Weer een paar weken later komen de eitjes uit en voeden de jonge slakjes zich ondergronds met voedingsstoffen uit de bodem, zoals kalk en water. Nog een aantal weken later komen ze voor het eerst bovengronds om hun slakkenleven te leiden. En je zou het niet zeggen, maar slakken en mensen hebben meer van elkaar weg dan je denkt! Ook zij hebben een hart, longen, een maag en darmen, net als wij! <<

Jonathan Leeuwis

Welkom in de Kraamkamer van Moeder Natuur

De lente is de mooiste tijd van het jaar! Overal bruist het van nieuw leven! Eenden zwemmen met een hele rits kuikens achter zich aan, door de graslanden hupsen jonge haasjes, vanuit de bomen klinkt het gekrijs van bedelende spreuwen jongen, terwijl de een na de andere plant zijn knoppen ontvouwt en bloemen en bladeren tevoorschijn komen: puur genieten!

Deze tijd is ook een heel kwetsbaar. De natuur is als het ware veranderd in een grote kraamkamer, die met rust en respect behandeld dient te worden. Helemaal nu het sinds de coronacrisis soms zo druk is. In de Rottemeren zien we veel nieuwe bezoekers, die voor de crisis de natuur sporadisch wisten te vinden. Staatsbosbeheer is er blij mee dat men dit prachtige gebied ontdekt en de natuur steeds meer weet te waarderen. Het verhaal heeft alleen wel een keerzijde: de verstoringsdruk wordt steeds hoger.

We zien steeds vaker dat meerdere mensen niet helemaal weten wat de gedragsregels zijn. Sommigen snappen als het ware niet dat je niet zomaar overal mag kamperen, dat je niet overal je BBQ aan kan zetten, dat je niet met harde muziek door de gebieden moet lopen of dat je niet zomaar een broedende vogel van dichtbij kan bekijken. Geen kwade opzet, maar vaak gewoon onwetendheid.

Staatsbosbeheer heeft, samen met Natuurmonumenten en de Provinciale Landschappen, de campagne 'Welkom in de Kraamkamer van Moeder Natuur' opgezet. Met spandoeken, posters en persberichten proberen we de bezoekers te laten beseffen, dat je te gast bent in een grote groene kraamkamer. We vragen de bezoekers deze dan ook te betreden alsof ze op kraamvisite zijn: gedraag je rustig, houd afstand tot de bewoners, neem afval mee naar huis, en houd je aan de regels.

In de Eendragtspolder en bij de Zevenhuizenplas staan spandoeken met welkom in de kraamkamer van de grutto en de blauwborst. We nodigen iedereen uit om te komen genieten van dit prachtige seizoen, maar betreedt het thuis van de dieren wel met rust en respect! <<

Niet te missen: de jaarlijkse geboortegolf in de Rottemeren is in volle gang!

Boer & Buurt

Voor lokaal en natuurvriendelijk eten

Bestel via: boerenbuurt.nl

In gesprek met Liesbeth de Frel

Josien Hof's

Lezers van Aves Visum kennen Liesbeth de Frel uit Zevenhuizen van haar bijdragen in 2019 over de bijenteelt en van haar rol in het initiatief Natuurpolders. Dat laatste zorgde voor de inrichting van een stukje Eendragtspolder, de Hennipgaarde, waar menigeen al eens doorwandelde en genoot van alles wat daar groeit en bloeit

Aanvankelijk was het idee om op de Hennipgaarde naast granen, ook kruiden en wat groenten te kweken voor consumptie. "Maar het stuk dat we mochten inrichten moest aan te veel verschillende wensen voldoen en dat leidde niet tot voldoende mogelijkheden voor voedselproductie. Zo laten baasjes hun honden geregeld loslopen, waardoor o.a. de kruidentuin vervuild wordt met uitwerpselen, en de kruiden niet meer bruikbaar zijn voor menselijke consumptie. De koppen van de zonnebloemen en van de vezelhennip werden afgeknipt. Al doende leert men", zo ontdekte Liesbeth, "als je echt voor voedselproductie gaat, moet je terrein afgesloten zijn voor recreanten. Dat laat zich eenvoudigweg niet verenigen.

Daarom beheren we de Hennipgaarde nu extensief, vooral gericht op biodiversiteit, en richten we ons voor het verbouwen van groenten en granen sinds begin 2020 op een nieuw terrein". In de Hennipgaarde worden overigens nog steeds tarwesozorten gezaaid en geoogst. Nadat ze beoordeeld zijn op de kwaliteit die nodig is om er brood van te bakken gaan ze naar de molenaar.

Boer en Buurt

Achter de imposante gevel van de uit 1908 stammende Hoeve Voorzorg aan de Eendrachtsweg wordt een deel

"Ecologisch verantwoorde teelt van voedsel is goed voor ons allemaal en voor onze toekomst"

van de schuren en het achterliggende bouwland gehuurd voor het initiatief Boer & Buurt. Liesbeth is een gedreven vrouw. "Ecologisch verantwoorde teelt van voedsel is goed voor ons allemaal en voor onze toekomst". Als Rotterdammer was ze al vaste klant van natuurvriendelijke winkels. "En ik fietste van jongs af aan altijd veel langs de Rotte, zag het gebied steeds meer veranderen, en niet ten goede. Toen ik eenmaal in Zevenhuizen ging wonen kreeg ik het idee om echt zelf aan de slag te gaan. Het is een omvattend leerproces, waarin je steeds nieuwe dingen ontdekt. Zowel op het gebied van land- en tuinbouw, als hoe het allemaal werkt met de inrichting van buitengebieden, en hoe je daarin het belang van natuurwaarden en duurzaamheid een belangrijke rol kunt laten spelen".

De teelt

Op het 1,7 ha grote stuk bouwland achter de boerderij is Liesbeth, samen met een groep van 20 vrijwilligers begin 2020 een tuinbouw- en tarweakker gestart. "We zaaien

Achter boerderij Voorzorg in Zevenhuizen bevinden zich de winkel en de tuinakker van Liesbeth © Josien Hof

hier in met zaden van Biodivers uit Oudewater. En we proberen verschillende methoden uit. Zo hebben we strokenteelt en pixelteelt, vooral om te kijken wat het meeste oplevert.

Door te telen in stroken en in pixels (stukken van 2,5 m²) zorgen we voor afwisseling in de gewassen. Hiermee creëren we op de akker een omgeving met grote diversiteit aan groenten in combinatie met kruiden en bloemen. Zo worden ook ziekten en plagen beperkt, is er voldoende te eten voor insecten en ontstaan er schuilplekken voor vogels en kleine dieren”.

Al wandelend over het land laat Liesbeth zien welke beloften de grond in mei al in zich draagt. “We hebben tarwe ingezaaid met veldbonen, allebei geschikt voor menselijke of dierlijke consumptie. De bonen zijn vlinderbloemigen, net als klavers, die houden in de wortelknollen stikstof vast wat weer gunstig is voor de bodem”.

Verder staat of ontkiemt er prei, ui, wortels, bietjes, aardappelen, en straks zullen diverse tuinkruiden, kool- en slasoorten weer vers verkrijgbaar zijn. In mei zijn enkele stroken knoopkruid ingezaaid met het doel zaad te winnen voor Biodivers. Uiteraard worden uitsluitend biologisch verkregen zaden en pootgoed gebruikt, en zijn chemische bestrijdingsmiddelen uit den boze.

Het is een indrukwekkend schouwspel, en het stuk is te groot om alles met de hand te bewerken. “Daarom hebben we ook geïnvesteerd in machines, waar we op een slimme manier gebruik van maken. De tractor rijdt op vaste paadjes, waartussen dan weer de planten staan. Het schoffelen kan op die manier met een nauwkeurig afgestelde machine gedaan worden. Het water geven deden we via een pomp met water uit de sloot, maar gezien de geluidsoverlast daarvan gaan we dit jaar kijken of we dat anders op kunnen lossen”.

Boeren & Buren

Voor de verkoop van de producten heeft Liesbeth zich aangesloten bij Boeren & Buren NL, een platform dat als doel heeft om de transitie naar een duurzame landbouw te ondersteunen. Via dit platform kan Liesbeth haar producten rechtstreeks aan de consumenten in de omgeving aanbieden. Zo worden er geen nodeloze transporten gemaakt, en halen burgers hun eten eens per week zelf op. “Het leek me geen goed idee om zelf met een kraampje op markt te gaan staan, dat kost veel tijd en daar heb ik schromelijk tekort aan”. Het platform van Boeren & Buren sprak me meteen aan, je hoeft dan zelf geen winkel te hebben of een webshop te bouwen, dat is allemaal tot je beschikking.

Om een breed aanbod te creëren heeft Liesbeth een aantal boeren en telers uit de buurt die voldoen aan de duurzaamheidscriteria benaderd. “Zoals Hoeve Biesland, veebedrijf Hoogerbrugge Natuurlijk en de biologische kastuinder Gerizim uit Moerkapelle. We zoeken producenten uit de directe omgeving die gegarandeerd duurzaam werken, daar moet de consument van op aan kunnen”.

Op de vraag of er wel genoeg animo voor is antwoordt Liesbeth kort en duidelijk: “We kwamen producten tekort, we hadden veel meer kunnen verkopen”. Via een uitnodigende website kunnen mensen tot donderdagavond bestellen en op zaterdag hun gevulde kratje op komen halen. Leveranciers van brood en zuivel brengen hun waar op vrijdag en de bestelde groente wordt pas op zaterdagochtend van het land gehaald, “verser kun je het niet krijgen”.

Eigen ontwikkeling en educatie

Vanuit de Universiteit Wageningen worden de processen gevolgd: wat werkt en wat niet, onder welke voorwaarden? Hoe staat het met de kwaliteit van de grond, met het insectenleven? Er vindt uitwisseling plaats met andere initiatieven, men geeft elkaar feedback en Liesbeth blijft zelf nog altijd cursussen en workshops volgen om bij te leren.

Zo te zien is het poten van aardappels nog een aardig secuur werkje!

Het interview vindt plaats in de meivakantie. De dag er voor was er nog een groepje kinderen van de buitenschoolse opvang op bezoek, en dat is maar een van de vele manieren waarop Liesbeth probeert de belangstelling van de jeugd te vangen. Scholen kunnen een afspraak maken, en als het seizoen wat vordert zijn er op zaterdag weer rondleidingen voor een volwassen publiek. "Je doet het niet alleen voor het hier en nu, ook voor de generaties na ons hoop je iets neer te zetten, samen met anderen een duurzame verandering in gang te brengen". Bovendien: "hoe mooi is het als je zelf kunt zien waar je eten vandaan komt".

De toekomst

Het concept Boer & Buurt heeft een vliegende start gekregen, dankzij de inzet van een grote groep vrijwilligers. Men is van plan in Zevenhuizen nog uit te breiden met klein fruit zoals bessenstruiken. Tegelijk is het een proeftuin waar Liesbeth verschillende zaai- en teeltmethoden uitprobeert en evalueert, om te zien wat voor de toekomst het beste resultaat oplevert.

Met de plannen voor het landschapspark De Rotte staat er voor de Eendragtspolder het een ander te gebeuren. Het idee is dat het landbouwgebied tussen de Van Oudheusdenweg en de Hennipgaarde wordt omgevormd tot een gebied met extensieve recreatie, (natte) natuur en vormen van landbouw die daarbij passen. Dat wordt de komende 1,5 jaar verder onderzocht.

Liesbeth hoopt dat hier ook ruimte ontstaat voor kleinschalige landbouw, waarmee de akkernatuur weer een kans krijgt. "De veranderingen vragen nogal wat van boeren, het gaat tenslotte over hun inkomstenbron. Dit kost nu eenmaal veel tijd". Maar: "het is absoluut de toekomst. Zoals het nu is met al die niet duurzame grootschalige productie voor de export, kan het niet door blijven gaan". En de bijen? "Ja die blijven we ook telen, zij het op een schaal waarbij ook wilde bijen en hommels aan hun trekken komen".

Wil je ook gezonde groente bestellen, kijk dan op www.Boerenbuurt.nl of www.Boerenburen.nl <<

Ruimtelijke Ontwikkelingen in de Zuidplas

Arend Hoogeveen

Over het nut en de noodzaak van een vijfde dorp in het middengebied van de Zuidplaspolder is veel te zeggen en te schrijven. Echter, zowel de gemeentelijke als provinciale politiek hebben daartoe besloten en verwacht wordt dat vanaf 2024 de bouwactiviteiten beginnen. Het Platform Mooi Zuidplas, waarin ook Rotta participeert, heeft zich vanaf het begin sterk gemaakt voor (het behoud van) een stevige ecologische verbinding van de Rottemeren met de Krimpenerwaard. In het onlangs gepresenteerde *Masterplan Middengebied Zuidplaspolder* is een hoopgevende ambitie opgenomen over de toekomstige ecologie en biodiversiteit in het Middengebied:

3.7 Ecologie / biodiversiteit

De transitie in het Middengebied wordt gebruikt om de biodiversiteit een flinke impuls te geven.

Het verbeteren van de biodiversiteit begint bij de water-, en bodemstructuur. Daarmee wordt voortgebouwd op de recente ontwikkeling van de Groene Waterparel. Met een fijnvertakt netwerk van natuurlijke oevers ontstaan interessante leefgebieden in, aan en op het water, maar ook de natuurlijke waterzuivering door de helofyten in de oevers. Als de waterkwaliteit verbetert, neemt de biodiversiteit weer verder toe. Met de tijd wordt het steeds soortenrijker. Waar dat mogelijk is worden in de groengebieden in en rondom het dorp (de Groene Schakel, Energielandgoederen, Bos/buitenplaatsen) stroken met rietlanden en veenontwikkeling toegevoegd. Door regenwater vast te houden, in combinatie met de soms zure bodem van kateklei ontstaan hier en daar blauwgraslanden, zoals dat nu al in de Groene Waterparel gebeurt. Dit proces wordt versneld door maaien en afvoeren (verschralen) en zaden aan te voeren van donorsites waardoor in 10 jaar aantrekkelijke en zeer biodiverse hooilanden ontstaan.

Daarnaast wordt met de provincie een nieuwe ecologische verbinding gerealiseerd tussen het Restveen-gebied en de Eendragtspolder, ingepast tussen de 2e en 3e tocht. Deze verbinding is onderdeel van de Groene Schakel en bestaat uit een doorgaande waterloop met ecologische oevers, aangevuld met poelen en ruige graslanden.

Tenslotte worden aanvullend daaraan de eerder beschreven recreatieve routes door het Middengebied ingezet als ecologische verbindingen, door middel van natuurlijke bloemenbermen, ecologische oevers, houtwallen, etc. Op die manier ontstaat in de Zuidplaspolder een robuust en fijnmazig netwerk van grotere en

kleinere ecologische routes voor insecten en kleine zoogdieren, waarmee verschillende waardevolle natuurgebieden met elkaar worden verbonden:

- Eendragtspolder/Rottemeren
- Hollandsche IJssel/Krimpenerwaard
- Bentwoud
- Hitland
- Het Weegje/Groenblauwe zone Westergouwe
- Poldergebied tussen Waddinxveen, Gouda, Boskoop en Bodegraven

Ecologische verbindingzones door het Middengebied

Mei, altijd weer de spannendste en mooiste maand van het jaar, ook in de Noordrand van ons werkgebied: wie komen er allemaal terug van de reis naar het warme zuiden en hebben we nog een beetje ons best gedaan om ze hartelijk te ontvangen? Een rondblik!

Groenzoom/Klapwijkse Knoop

We beleven een ander voorjaar dan vorig jaar. Kouder en natter. Dat wordt direct al duidelijk als je de ontwikkeling ziet in het moerasgebiedje in de Klapwijkse Knoop, behorend tot de Groenzoom. Er is nog steeds overvloedig water aanwezig en het riet heeft nog maar net een flinke groeispuurt ingezet. De aangeplante struiken en bomen zijn allemaal aangeslagen. Klein begonnen, dat wel, maar het worden nu echt mooie struweelzones langs de randen.

De meidoorns staan op het moment van schrijven volop in bloei. Ook de ruigtekruiden doen hun best maar dat gaat langzaam ook omdat een flink deel van het gebied, langs de poelen, droogvalt en eerst op moet drogen. Intussen wemelt het van leven, ook in het naastgelegen bosgebiedje dat we onlangs hebben geadopteerd. We zijn intussen weer gestart met ons onderhoudswerk aan de paden. De bedoeling is de paden zo te beheren dat er een stevige grasmat ontstaat. Dat is een karwei voor de hele zomer. In het najaar komt er dan een derde pool bij en gaan we er zeker ook nog wat extra struiken aanplanten. Het wordt echt een steeds mooier stukje Groenzoom!

Een doorkijkje in de Groenzoom. © Jaap van Lien

Bedrijvenpark Oudeland

In een gesprek kort geleden met Cor Noorman, beheerder van de Groenzoom, vertelde hij dat de broedresultaten van de weidevogels in de Bergboezem, in potentie toch een toplocatie voor weidevogels, dit jaar niet meevallen. Dat in tegenstelling tot resultaten in andere delen van de Groenzoom. Cor vermoedt zeker ook invloed van industrieterrein Oudeland dat direct aan de Bergboezem grenst en het gebied als een zwarte muur afsluit.

De deels overbodige uitbundige verlichting langs de gebouwen werkt ook nadelig. Reden temeer om ons best te doen de impact van Oudeland op de omgeving te verkleinen! Het beplantingsplan van het terrein, waar wij ook

aan meegewerkt hebben, is onlangs voltooid. Er zijn heel wat bomen geplant in het centrale deel bij en rond de historische boerderij van Koot.

Daar blijft het niet bij: onlangs meldde de gemeente zich bij onze expert 'erfvoegels en tuinadvies' Henk Starink, met een plan dat was opgesteld om in Oudeland extra groen aan te brengen. Wij kregen de vraag voorgelegd het plan te beoordelen en eventueel met aanvullende voorstellen te komen. Die vraag was niet aan dovemansoren gericht! We hebben altijd al gezegd dat er meer bereikt kon worden, vooral in de randen van het gebied. Met een paar mensen hebben we er dan ook een hele ochtend rondgezworven.

We ontdekten allerlei mogelijkheden die Henk in een prachtig rapport heeft samengevat en aan de gemeente heeft aangeboden. In het rapport wordt overigens ook aanbevolen om de mate van verlichting aan te passen. Nu maar afwachten wat de uitwerking van onze voorstellen zal zijn. Het rapport kreeg in ieder geval een gunstige ontvangst bij de gemeente!

Wilderszijde/Park de Polder/A16 Rotterdam

Na het echec van de gemeente Lansingerland om bij het rijk subsidie te vinden voor de grootschalige bouw in Wilderszijde, is het uiteraard de vraag welke consequenties het gemeentebestuur hieraan verbindt. Blijven de plannen zoals die zijn neergelegd in het masterplan overeind? Een masterplan dat uitzicht biedt op een mooie groene wijk. Hoe gaat het nieuwe bestemmingsplan er nu uitzien? Daarover werd de commissie Ruimte op 20 april tijdens een digitale beeldvormingsavond geïnformeerd. Tenminste over de bestuurlijke conclusies en de richting waarin wordt gedacht. De commissie moet er nog een oordeel over vellen.

Voor ons waren er een paar opvallende punten te noteren. Twee opmerkingen die wij gemaakt hebben in het vooroverleg werden gehonoreerd. Ons verzoek om 'natuur inclusief bouwen' uitdrukkelijk op te nemen in het bestemmingsplan was gehonoreerd en in het concept wordt het extra stukje groen rond het natuurplasje nog wat aangepast zodat het meer één geheel vormt. Het plasje is vorig jaar uitgediept en daardoor nu niet meer droogvalt, en met het lage gebied eromheen meetelt als extra waterberging. Twee interessante verbeteringen dus.

Daartegenover wordt er wel vanuit gegaan dat de hoeveelheid groen in Wilderszijde omlaag moet naar 9 % (Park de Polder valt buiten deze berekening). De gemeenteraad praat er later verder over. Intussen hebben oeverzwaluwen weer toegeslagen en zich gevestigd in hopen

grond die ontstaan door het bouwrijp maken van het gebied. Enkele van onze leden houden de boel strak in de gaten met als resultaat dat er inmiddels door de gemeente hekken zijn geplaatst rondom de broedlocaties.

Wilgenplaspark Schiebroek

De Noordrand is best een flink gebied en naast de gebruikelijke aandachtsvelden duikt er af en toe een nieuw gebied op waarover onze mening wordt gevraagd. Zo werd onze voorzitter kort geleden betrokken bij plannen van de gemeente Rotterdam om het Wilgenplaspark op te gaan knappen. Voor de duidelijkheid: dit park ligt tussen de Lindesingel en de Metrolijn in Schiebroek. Sommige omwonenden helpen mee met het onderhoud, mooi natuurlijk maar naar onze mening niet altijd op een natuurvriendelijke manier. Volop reden om daar, met ook een paar van onze deskundigen Dick Hoek en Jesse Keijzer, mee te lopen met onder andere de ecologen van de gemeente Rotterdam. Onze aanwezigheid werkte verhelderend, zo bleek!

Luchthavenbesluit.

Zoals algemeen bekend houden wij ons bezig met alles wat kan vliegen. Ook vliegtuigen dus. Wij zijn al langere tijd betrokken bij de gang van zaken op vliegveld RTHA. Een lastige onderneming in een gebied met best veel vogels. Er bestaat al jaren een 'Fauna Effect Rapport' dat de ontwikkeling van met name de Vlinderstrik aan banden legt door eisen te stellen aan het voorkómen van grote vogels in het gebied.

Binnen een straal van 6 km rond het vliegveld mag je geen groot water aanleggen is bijvoorbeeld zo'n eis waaraan moet worden voldaan. Nu komt er een nieuw luchthavenbesluit en is het dus zaak om er bij te zitten als er overleg plaats vindt. Namens Rotta zijn Ad Somers en Cees van der Burg er bij betrokken. Gelukkig zijn ze niet alleen, onder andere ook de Zuid Hollandse Milieufederatie en Natuurmonumenten doen er aan mee. Hoe het allemaal af gaat lopen is de vraag maar of dat gunstig zal zijn? Ik hoop het.

Ontwikkelplan Landschapspark De Rotte

In de vorige Aves Visum waren we al ruimschoots ingegaan op het Ontwikkelplan Landschapspark De Rotte van het Recreatieschap Rottemeren. Welnu, op 17 mei heeft het Algemeen Bestuur van het Schap dit ontwikkelplan vastgesteld. De volgende stap is dat in de komende maanden de uitvoeringsagenda wordt opgesteld: de concrete invullingen van de plannen,

Een zogenaamde Gebiedstafel, waarin alle belanghebbende organisaties (overheden en maatschappelijke organisaties) zijn vertegenwoordigd, moet zorgen voor het evenwicht tussen natuur, recreatie en landbouw. Rotta is als participant in de Alliantie Groenblauwe Rotte hierin vertegenwoordigd. We gaan ervan uit dat de Rottemeren een blijvend groenblauw karakter zal houden met een ruime diversiteit aan flora en fauna. Het ontwikkelplan is te vinden op de website van het Recreatieschap. <<

INTEGRALE ONKRUIDBESTRIJDING VOLGENS 'DE PUNT METHODE'

DE JUISTE MACHINE OP DE JUISTE PLEK EN COMBINEER!

GEEN GIF MEER NODIG!

<p style="margin: 0;">RED-GREEN®</p> <ul style="list-style-type: none"> • CO² neutraal • Geen fossiele brandstof meer zoals LPG • Gebruikt biomassa om mee te 'branden' • Voor grootschalig werk 	<p style="margin: 0;">KANT BRAND STEKER®</p> <ul style="list-style-type: none"> • 5x per jaar strak gestoken grasrand • Geen afvalkosten • Lagere veegkosten • Reinigende werking
<p style="margin: 0;">BLUE-GREEN®</p> <ul style="list-style-type: none"> • CO² neutraal • Elektrisch rijden • Geen fossiele brandstof meer zoals diesel, maar biomassa • Heet water 98°C • Geen overlast, herrie en/of stof • Eenvoudige techniek • Voor kleinschalig werk 	<p style="margin: 0;">MACHINAAL VEGEN</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dulevo 5000 D • Euro 5 met Adblue • Super fijnstoffilters • Heel zuinig met waterverbruik • Razend snel

• 'DE PUNT METHODE' IS GOEDKOPER DAN SPUITEN ALS JE ALLES EERLIJK MEETELT!
 • GOED TOEPASBAAR MET INZET SW-MEDEWERKERS EN MENSEN MET EEN AFSTAND TOT DE ARBEIDSMARKT (SROI).
 • GEEN RESISTENTE SOORTEN EN NIET WEERSGEVOELIG.

Chroomstraat 1d • 3067 GN Rotterdam • Telefoon: (010) 420 60 26 • E-mail: info@groen-puntbv.nl • www.groen-puntbv.nl

Indien onbestelbaar retour: Hoeksekade 164, 2661 JL Bergschenhoek

MB 119 IJsduiker © Chris van Rijswijk

MB 120 Grote zilverreiger © Chris van Rijswijk

Mystery Bird

Chris van Rijswijk

MB 119 IJsduiker

Deze onvolwassen ijsduiker belandde vorig najaar op de Zevenhuizerplas. Leuk voor ons vogelliefhebbers, je ziet ze zelden, maar minder leuk voor de vogel zelf. Zijn bezoek liep uit op zijn dood. Op de laatste dag verzwakte de vogel en ik bracht hem persoonlijk naar de Vogelklas Karel Schot, waar hij al snel het leven liet. De doodsoorzaak is helaas niet achterhaald. Treurnis alom dus.

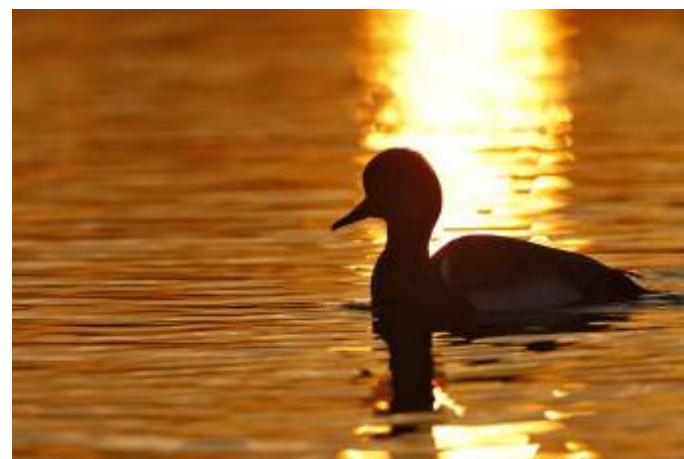
MB 120 Grote zilverreiger

Eind jaren tachtig was een bezoek aan de Oostvaardersplassen nodig om deze grote zilverreiger waar te nemen. Nu is het een gewone verschijning geworden in ons werkgebied. Met name in de winter. Een leuke aanwinst! Een lichtpuntje tussen al het negatieve nieuws zoals de dood van een ijsduiker en de achteruitgang van geliefde soorten zoals de grutto en de patrijs.

Bijgaand 2 nieuwe foto's. Het zijn tegenlichtopnames. Je kunt je oplossing naar mij mailen (cdvrijswijk@gmail.com) of zelf de antwoorden onthouden. De oplossing staat in het volgende nummer. Kijk ook eens op mijn website: www.birdshooting.nl

MB 121 © Chris van Rijswijk

MB 122 © Chris van Rijswijk